

Priporočeno s povratnico!

CZU – 179/2007 MB-M1 (TGT)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
AGENCIJA RS ZA OKOLJE
Vojkova cesta 1b

1102 LJUBLJANA

Št.: 35407-104/2006-195

STRANKA V POSTOPKU: LAFARGE CEMENT, d.d., Kolodvorska cesta 5, Trbovlje,
ki jo zastopa Breda Razdevšek, odvetnica v Ljubljani

STRANSKI UDELEŽENEC: UROŠ MACERL, Ravenska vas 26a, Zagorje ob Savi, ki
ga zastopa:

zaradi izdaje okoljevarstvenega
dovoljenja

P R I T O Ž B A

zoper odločbo Ministrstva za okolje
in prostor, Agencije RS za okolje,
št. 35407-104/2006-195 z dne
23.7.2009

4x

dokazilo o plačilu upravne takse
priloženo

Priloga:

-Pismo pobude in podpore

pooblastilo v spisu

Stranski udeleženec po svoji pooblašteni družbi v pritožbenem roku vlaga na Ministrstvo za okolje in prostor Ljubljana (Dunajska cesta 48, Ljubljana)

p r i t o ž b o

zoper uvidoma navedeno odločbo Ministrstva za okolje in prostor, Agencije RS za okolje, s katero je bilo izdano okoljevarstveno dovoljenje stranki – upravljavcu Lafarge cement d.d. Trbovlje, odločbo pa izpodbija v celoti zaradi kršitev pravil postopka (4. točka 1. odstavka in 7. točka 2. odstavka 237. člena ZUP), zmotne uporabe materialnega prava (1. točka 1. odstavka 237. člena ZUP) ter zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja (2. točka 1. odstavka 237. člena ZUP) in Ministrstvu za okolje in prostor

p r e d l a g a ,

da pritožbi ugodi in izpodbijano odločbo odpravi in odloči tako, da zahtevek za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja zavrne, podrejeno pa, da se izpodbijana odločba odpravi in se zadeva vrne upravnemu organu prve stopnje v ponoven postopek in odločanje.

O b r a z l o ž i t e v :

Agencija RS za okolje (v nadaljevanju: Agencija) je z izpodbijano odločbo stranki – upravljavcu Lafarge cement d.d. Trbovlje izdala okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje naprave za proizvodnjo cementa s proizvodno zmogljivostjo 1.400 ton cementnega klinkerja na dan (tč. 1 dovoljenja) in mu dovolila kot dodatno gorivo za obratovanje rotacijske peči za žganje cementnega klinkerja (iz točke 1 dovoljenja) uporabo odpadkov – predelavo odpadkov po postopku predelave odpadkov R1 (v nadaljevanju: sosežig odpadkov) (tč. 3.2. dovoljenja). Stranski udeleženec je ves čas postopka oporekal zahtevi upravljavca po izdaji okoljevarstvenega dovoljenja in izpodbija izdano odločbo v celoti.

1.

Stranka – upravljavec je dne 30.10.2006 vložil zahtevek za pridobitev dovoljenja za obratovanje naprave, ki lahko povzroča onesnaževanje okolja večjega obsega, v tem postopku dopolnil **sedemnajstkrat (!, nazadnje 29.04.2008)** (predstavnik upravljavca je za Delo dne 22.4.2009 izjavil, da celo najmanj tridesetkrat!). Organ prve stopnje ugotavlja, da jo je upravljavec "večkrat" dopolnil. V letu in pol in med postopkom sedemnajstkrat dopolnjen zahtevek, ki rezultira v ugoditvi zahtevku v celoti, pomeni hudo kršitev načela zakonitosti (6. člen Zakona o splošnem upravnem postopku, ZUP) in

varstva pravic strank ter varstva javnih koristi (7. člen ZUP). Organ mora v upravni zadevi odločati po zakonu in podzakonskih predpisih. Sedemnajstkrat dopolnjen zahtevek pomeni, da zahtevek, kot je bil osnovno vložen, nikakor ni izpolnjeval zakonskih in drugih pogojev, da se mu ugotovi in se izda okoljevarstveno dovoljenje. S postopanjem, ko Agencija ni odločala na podlagi zahtevka, ampak je torej odločala na podlagi dopolnitev zahtevka, je tudi onemogočila stranskemu udeležencu, da zavaruje in uveljavi svoje pravice. Temeljno pravilo vseh postopkov in tudi upravnega postopka je, da mora biti vloga razumljiva in mora obsegati vse, kar je treba, da se lahko obravnava (1. odstavek 66. člena ZUP). Zahtevek upravljavca tej zahtevi postopkovnega zakona nikakor ni zadostil, Agencija pa ni postopala po 1. odstavku 67. člena ZUP in upravljavca ni pozvala k dopolnitvi zahtevka, če je menila, da vloga ni razumljiva ali je nepopolna. Agencija je z nerazumnim, tudi arbitrarnim in škodljivim postopanjem, ko je dopuščala sedemnajst dopolnitev zahtevka, kršila navedeno določbo 67. člena ZUP, kar je imelo za posledico privilegiran položaj upravljavca, po drugi strani pa je bil do pritožnika – stranskega udeleženca postopek nepregleden; utemeljitev zahtevka se je dopolnjevala in dopolnjevala, s tem pa je stranski udeleženec še dodatno bil postavljen v izrazito podrejen položaj, ko je lahko le odgovarjal na nenehne dopolnitve. Postopek, v katerem sta se znašla močan kapital z velikimi dobički (multinacionalka) na eni strani ter na drugi strani pritožnik kot fizična oseba, lastnik manjše kmetije, ki mora iz dohodka s kmetije preživeti še dva mladoletna otroka, je bil z načinom postopanja, ko je upravni organ omogočal dopolnjevanje vloge, po drugi strani pa zavračal vse dokazne predloge nasprotnega udeleženca, le formalnost, a s kršitvami obremenjena formalnost. Takšno vodenje postopka je vsekakor bilo tudi v nasprotju z javno koristjo, kar bo še obrazloženo v nadaljevanju.

Agencija je torej v postopku, ki se je začel na podlagi nepopolne vloge, po sedemnajstih dopolnitvah vloge odločbo izdala, pred tem je zavrnila vse dokazne predloge stranskega udeleženca, s katerimi stranski udeleženec ni uspel agenciji porajati niti najmanjšega dvoma v s strani upravljavca predloženo dokumentacijo; pa čeprav gre za regijo, za katero je splošno znano, da se ljudje tja ne priseljujejo in da tam nočejo živeti prav zaradi onesnaženega zraka. V takšnih okoliščinah upravni organ kljub predloženi študiji glede zdravja prebivalcev ne podvomi niti za hip v učinke in posledice okoljevarstvenega dovoljenja, ki bo že po definiciji (68. člen ZVO-1) lahko povzročil onesnaženje večjega obsega.

V takšnem postopku nikakor ni bilo spoštovano načelo zakonitosti. Poleg tega je bilo odločanje, kot se je zgodilo v konkretnem primeru, tudi daleč od enakega obravnavanja strank, saj če bi vsi upravni postopki potekali, kot je potekal izpodbijani, potem bi se ZUP ne le kršil, ampak bi bil zlorabljen, kot je bil tudi v tem primeru, in ga lahko zakonodajalec kar odpravi.

Gre za kršitev pravil postopka, kot so določbe bile zgoraj navedene, in za pritožbeni razlog iz 4. točke 1. odstavka 237. člena ZUP, pomanjkljivosti v postopku pa pomenijo tudi kršitev dveh osnovnih načel zakona ter ustavnega načela enakega varstva pravic (22. člen Ustave RS, dalje: URS).

Še več, gre za tako hudo kršitve določb ZUP, da gre že za kršitev pravice stranskega udeleženca do osebnega dostojanstva in varnosti po 34. členu URS ter za kršitev pravice zasebnosti in osebnostnih pravic po 35. členu URS.

Slednje pritožnik uveljavlja, saj je bilo ravnanje upravnega organa zanj ponižujoče, pa četudi ne gre za represivni postopek. Pritožnik je želel zavarovati svoje pravne in osebne koristi, zaradi česar mu je status stranskega udeleženca tudi bil priznan, tudi s pomočjo odvetnika, dal je številne strokovne pripombe, izhajajoč iz okoljevarstvenih predpisov, kot pravne v zvezi s postopkom. Ob tem, kar je tožnik navedel v tej točki, kako je bil obravnavan, je rezultat postopka doživel kot ponižanje. Ves postopek, izpodbijano odločbo in razloge za odločitev je razumel kot sporočilo upravnega organa in države, da je nepomemben državljan, ki si je celo drznil z lastno glavo in sposobnostmi nastopiti proti kapitalu in državi.

Navedene kršitve ustavnih pravic je stranski udeleženec uveljavljal že v prejšnjem pritožbenem postopku. Tako kot je uveljavljal še številne druge kršitve ustavnih pravic, kršitve postopka, zmotno uporabo materialnega prava ter zmotno in nepopolno ugotovitev dejanskega stanja. Pritožba je obsegala 38 strani. Na tako obsežno pritožbo je organ druge stopnje odgovoril s 6. strani odločbe, od tega z eno še ne polno stranjo razlogov. V razlogih odločbe z dne 9.7.2009, št. 35607-23/2008-4 pa je pritožbeni organ obravnaval en sam pritožbeni razlog, ki se je v dejanskem smislu nanašal na masne pretoke. Na ostale pritožbene navedbe ni odgovoril, čeprav je bil dolžan po 2. odstavku 354. člena ZUP presoditi vse pritožbene navedbe. Če je organ prve stopnje spregledal in ignoriral obsežne dejanske navedbe in dokazne predloge, je organ druge stopnje v nasprotju z izrecnim zakonskim določilom ignoriral obsežne pritožbene navedbe, oba pa sta s svojim nedopustnim ravnanjem onemogočila stranskemu udeležencu uveljaviti procesne pravice v tem postopku in posledično možnost dokazovanja svojih argumentov zoper zahtevo za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja. Oba sta z načinom postopanja kršila zgoraj navedene ustavne pravice pritožnika.

Z ravnanjem obeh, organa prve in organa druge stopnje, je bilo poseženo v osebno dostojanstvo, čast in ugled nasprotnega udeleženca. Pravica do osebnega dostojanstva posamezniku namreč zagotavlja priznanje njegove vrednosti, ki mu gre kot človeku in iz katere izvira njegova sposobnost samostojnega odločanja, iz te človekove lastnosti pa izvira tudi jamstvo osebnostnih pravic (tako odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-226/95).

V zvezi s 34. členom U RS pa pritožnik uveljavlja, da mu je bila z odločitvijo kršena ustavna pravica do varnosti, kamor sodi tudi pravica do zdravja, ki mu jo zagotavlja zdravo življenjsko okolje. Država je dolžna državljanom, tudi pritožniku in njegovima mld. otrokoma zagotoviti okolje, v katerem se počutijo varne pred onesnaženjem, okolje, ki ne ogroža njihovega zdravja ali celo življenja.

2.

Agencija kot pravno podlago za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja (tč. II obrazložitve) navaja več členov Zakona o varstvu okolja (ZVO-1), in sicer člene 68, 70, 72 in 74.

Agencija spregleda, da so določbe tega zakona le realizacija ustavne določbe o zdravem življenjskem okolju (72. člen URS) in izraz dolžnosti države, da zagotavlja zdravo življenjsko okolje. Glede na to Agencijo kot organ, ki je odločal, zavezuje najvišji akt v državi, to je Ustava Republike Slovenije, ki v 72. členu, v katerem opredeljuje zdravo življenjsko okolje, določa:

Vsakdo ima v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja (1. odstavek).

Država skrbi za zdravo življenjsko okolje. V ta namen zakon določa pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti (2. odstavek).

Določba o zdravem življenjskem okolju je sicer uvrščena v poglavje o gospodarskih in socialnih razmerjih (III. poglavje) in ni uvrščena v poglavje o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah (II. poglavje), vendar se pravica do zdravega življenjskega okolja čedalje bolj uveljavlja kot temeljna človekova pravica (dr. Igor Kavčič, dr. Franc Grad, Ustavna ureditev Slovenije, GV Založba, Ljubljana, 2008). 74. člen URS, ki ureja podjetništvo, pa določa, da je gospodarska pobuda svobodna (1. odstavek), da pa zakon določa pogoje za ustanavljanje gospodarskih organizacij in da se gospodarska dejavnost ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo (2. odstavek). Javna korist pa je tudi zdravo življenjsko okolje. Tudi iz te določbe, ki določa pravno varstvo pravne koristi, izhaja ustavnopravno varstvo zdravega življenjskega okolja. Prav tako pa izhaja iz določbe prvega odstavka 67. člena URS, po kateri mora biti z zakonom zagotovljena med drugim tudi ekološka funkcija lastnine.

Javni interes, ki ga udeležujejo javnopravni subjekti, se dokaj ali pa vsaj zelo pogosto, ujema z interesi posameznikov; tipični javnopravni subjekti, ki skrbijo tudi za varstvo zasebnih interesov, so javna podjetja in javne službe (dr. Marjan Pavčnik: Teorija prava, GV Založba, Ljubljana, 2007). Sicer pa je tudi v naravi državnih organov, da so podrejeni določenim javnim interesom (Pavčnik: isto tam, stran 208). Še več, posebnost upravnega prava je, da so upravne zadeve vselej (tudi) v javnem interesu (Pavčnik: isto tam, stran 576). Ena od zvrsti upravnega prava pa je tudi materialno pravo, v sklop katerega se uvršča tudi upravno ekološko pravo (Pavčnik: isto tam, stran 577).

Pravno urejanje varstva človekovega okolja pa je potrebno zato, da ne bi prišlo do zlorab in do posega v človekove pravice (Pavčnik: isto tam, stran 286).

V obravnavani zadevi stranski udeleženec izpostavlja naslednje:

1. ali je upravni organ, ki je odločal, to upravno zadevo vodil tudi v javnem interesu – pritožnik trdi, da ne;

2. ali je upravni organ upravljavcu kot predstavniku kapitala in stranskemu udeležencu kot prebivalcu Zasavja in državljanu te države omogočil enakovredno uveljavljanje pravic v postopku – pritožnik trdi, da ne;

2. ali pravna ureditev varstva človekovega okolja v ZVO-1 v zadostni meri zagotavlja ustavno pravico do zdravega življenjskega okolja – pritožnik trdi, da ne.

Uresničevanje pravice do zdravega in čistega življenjskega okolja se kaže skozi pravico osebe, ki bi lahko bila prizadeta zaradi negativnih posledic na okolje, ki bi nastala z nameranim posegom v okolje, tudi z zagotavljanjem pravice biti stranka v postopku, v katerem se odloča o dovolitvi njegove izvedbe (tako Komentar Ustave RS k 72. členu, Komentar U RS, uredil Lovro Šturm, izdala Fakulteta za podiplomske, državne in evropske študije, Ljubljana 1991). Iz 2. odstavka 73. čl. ZVO-1 izhaja, da ima oseba, ki na območju, opredeljenem v elaboratu o vplivnem območju naprave (2. odstavek 70. čl. ZVO-1) stalno prebiva ali je lastnik ali drug posestnik nepremičnin, pravni interes, da zaradi varstva svojih pravic vstopi v postopek za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja.

Vendar pa je z veljavno ureditvijo država nasproti gospodarskemu kapitalu postavila šibkejšo stranko-posameznika, s čimer ni zagotovljeno ravnovesje moči v postopku in načelo enakega varstva pravic iz 22. čl. URS oziroma do pravice do enakega obravnavanja v postopku. Po 22. čl. URS je vsakomur zagotovljeno enako varstvo njegovih pravic tudi v postopku pred državnimi organi in nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih.

V tem postopku je upravljavec, ki so mu nezakonito bile dopuščene številne dopolnitve, predložil med drugim številna mnenja in meritve, ki jih je kot kapitalsko močan gospodarski subjekt pridobil na podlagi naročil in na podlagi plačil. Takšne možnosti stranski udeleženec kot fizična oseba in lastnik manjše nepremičnine, ki leži na vplivnem območju, seveda nima. Da bi stranski udeleženec predložil na podlagi naročila pridobljene meritve in jih tudi plačal, pri čemer je splošno znano, da so meritve in različne študije velik strošek, poleg tega je ponudba strokovnjakov v Sloveniji omejena (in jo je veliko izkoristil že upravljavec), strokovnjaki iz tujine pa so še toliko bolj dragi, takšne možnosti enostavno nima, lahko bi prodal še to nepremičnino, ki jo ima (pa izgubil status stranskega udeleženca). Njegovi dokazni predlogi, da upravni organ določi neodvisnega-sodnega izvedenca, ki mu nalogo določi upravni organ, pa je upravni organ zavrnil.

Upravljavec je tako predložil štiri poročila o vplivih na okolje... in revizijski poročili o pregledu teh poročil, dvanajst meritev snovi ali prahu v zrak... (izdelanih s strani Zavoda za zdravstveno varstvo Maribor) ter pet drugih poročil o različnih meritvah (samo v zvezi z monitoringom je predložil osem različnih poročil), skupaj torej devetindvajset, k temu pa je prišteti še številna mnenja, analize in strokovne analize. Stranski udeleženec predlaga, da se pri avtorjih navedenih študij in meritev ali pri upravljavcu opravijo poizvedbe o stroških vseh teh meritev, saj je stroškovna dostopnost ena od bistvenih sestavin pravice do enakega obravnavanja.

Ugotoviti torej je, da je bil položaj fizične osebe - pritožnika, ki je status pridobil glede na razsežnost vplivnega območja, zgolj formalen, njegove pravice so sicer določene, vendar praktično v postopku niso bile udejanjene, za to ni bilo možnosti, ker gre za dva kapitalsko neenakovredna subjekta in ker je upravni organ preprosto »povozil« njegove pravice v postopku z obrazložitvijo, da ima vso znanje, ki ga za zadevo potrebuje. Stranski udeleženec tako ni mogel uveljaviti svojega položaja, ni mogel zavarovati svoje pravne koristi, zaradi katerih mu je položaj bil tudi priznan; stranski udeleženec se je sicer lahko izjasnil o listinah in navedbah upravljavca, vse njegove dokaze in dokazne predloge pa je upravni organ zavrnil.

Pritožnik opozarja, da so mu kot stranskemu udeležencu z zakonom zagotovljene prav vse pravice, ki jih ima tudi stranka. Po odločbi Ustavnega sodišča RS št. Up-88/94 je stranski udeleženec oseba, ki ima zaradi varstva svojih pravic ali pravnih koristi pravico udeleževati se upravnega postopka, v tem postopku varuje svojo pravico in ustavno sodišče navaja, da je »stranski udeleženec kot stranka v upravnem postopku...«. Stranski udeleženec torej nedvomno ima enak položaj kot stranka, upravni organ bi ju moral obravnavati kot enakovredna subjekta, vendar je izrazito favoriziral upravljavca, kot je že bilo oziroma bo pojasnjeno.

Stranski udeleženec se zaveda, da je tudi ZVO-1 koncipiran tako, da je upravljavec tisti, ki mora izkazati vse pogoje in predložiti listine. Vendar, ko se temu nasproti postavi stranski udeleženec z enakimi pravicami v postopku, ZUP skozi določbe o načelih postopka in dokazovanja, kot jih pritožnik izpostavlja v tej pritožbi, upravnemu organu nalaga pretresenje vseh dokazov in dokaznih predlogov ter izvedbo le teh. Tega upravni organ ni opravil. Ne glede na to, da upravni organ zaposluje strokovnjake posameznih področij, ne more odvzeti stranskemu udeležencu pravice, da listino določenega strokovnjaka ali izvedenca ob obrazloženih pripombah izpodbija prav tako z izvedencem! Ker upravni organ stranskemu udeležencu tega ni omogočil, je kršil ustavno pravico do enakega obravnavanja in enakih pravic iz 22. člena U RS.

3.

Določbo 72. čl. URS, da ima vsakdo v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja, je treba obravnavati ob upoštevanju 2. odst. 15. čl. URS, po kateri je mogoče z zakonom predpisati tudi način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin (komentar URS, isto tam). Vsebino pravice do zdravega življenjskega okolja določa zakonodajalec predvsem tako, da določa meje dopustnosti posegov v okolje; posledica posegov so obremenitve okolja, ki imajo vpliv tudi na zdravje ljudi, zato se predpisujejo tako imenovane mejne vrednosti obremenitev okolja, ki pomenijo tisto mejo (predpisan normativ) obremenjevanja, ki je še dovoljena. Vzpostavitev take pravne ureditve, katere namen je zagotavljati uresničevanje pravice do zdravega življenjskega okolja, predstavlja dopustno omejitev svobode gospodarske pobude iz 74. člena URS (komentar URS, isto tam).

Stranski udeleženec bo izpodbija tudi predpise, ki določajo dopustne meje posegov v okolje, zlasti v zvezi z dopustnimi mejnimi vrednostmi. Sedanja ureditev ne zagotavlja

ustavne pravice do zdravega življenjskega okolja, povsem osebno pa stranskemu udeležencu ne zagotavlja zdravja, s čimer je kršena določa 34. člena U RS.

4.

Stranski udeleženec nadalje izpodbija sklepe, s katerimi je agencija zavrnila dokazne predloge z izvedenci, to je sklep z dne 7.4.2008 (datum 7.4.2008 je očitno pomoten, odločbo je stranski udeleženec prejel 9.4.2009 in je bila izdana na podlagi vloge z dne 4.3.2009) o zavrnitvi dokaza z izvedencem hidrometeorološke stroke, sklep z dne 2.4.2009 o zavrnitvi dokaza z izvedencem okoljske stroke in sklep z dne 10.11.2008 o zavrnitvi dokaza z izvedencem s področja hidrometeorologije in izvedencem medicinske stroke.

Zoper navedene odločbe ni bila dovoljena pritožba, zato se sklepi lahko izpodbijajo v pritožbi zoper odločbo, saj pritožba zoper sklep, s katerim upravni organ zavrne dokazne predloge, z ZUP ni izključena (4. odst. 258. čl. ZUP).

5.

Vse dokazne predloge stranskega udeleženca je agencija zavrnila sklicujoč se na 189. člen ZUP. Po 1. odstavku te določbe se dokaz z izvedenci opravi, če je za ugotovitev ali presojo kakšnega dejstva, ki je pomemben za rešitev zadeve, potrebno strokovno znanje, s katerim **uradna oseba**, ki vodi postopek, ne razpolaga.

Sklep z dne 10.11.2008 je obrazložen s tem, da imajo uradne osebe, ki vodijo predmetni upravni postopek, potrebna strokovna znanja; sklep sta podpisali univ. dipl. pravica in univ. dipl. ing. gradbeništva.

Tudi sklep z dne 7.4.2008 je obrazložen s tem, da imajo uradne osebe, ki vodijo predmetni postopek, potrebna strokovna znanja; sklep je podpisala univ. dipl. inž. kem. inž.

Agencija je kršila določbo 189. člena v zvezi s 5. členom, zato je bilo posledično kršeno načelo materialne resnice (8. člen ZUP), pa tudi načelo varstva javnih koristi (7. člen ZUP). 1. odstavek 189. člena je jasen: odločilno je znanje, s katerim razpolaga tista uradna oseba, ki vodi postopek; po 2. odstavku 5. člena pa je to oseba, ki je pooblaščenca za odločanje v upravni zadevi ali za opravljanje posameznih dejanj v upravnem postopku. To so torej osebe, ki so (bili) podpisniki navedenega sklepa oz. odločbe. Z navedenima sklepoma uradne osebe, ki so odločale, navedeni določbi nedopustno razširjajo na "uradne osebe, ki vodijo predmetni upravni postopek", pri čemer se sklicuje na naloge upravnega organa in njegovo poslanstvo. Dejstvo je, da uradne osebe, ki so odločale o dokazih z izvedencema s področja hidrometeorologije in medicinske stroke, niso niti hidrometeorolog niti diplomant medicinske fakultete. Le podpisniki sklepov pa so lahko tiste osebe, ki sta uradni osebi po 2. odstavku 5. člena, torej sta opravili posamezno dejanje (odločili o dokaznem predlogu z izvedencem) v tem upravnem postopku.

8. člen ZUP nalaga upravnemu organu, da je treba v postopku ugotoviti resnično dejansko stanje in v ta namen ugotoviti vsa dejstva, pomembna za zakonito in pravilno odločbo. 138. člen pa mu nalaga, da pred izdajo odločbe ugotovi vsa dejstva in okoliščine, ki so za odločitev pomembne in strankam omogočiti, da uveljavijo in zavarujejo svoje pravice in pravne koristi. Dejstva, na podlagi katerih se izda odločba, pa se ugotovijo z dokazi (1. odstavek 164. člena ZUP). Ali je treba kakšna dejstva dokazovati ali ne, odloča uradna oseba, ki vodi postopek, glede na to, ali utegne to dejstvo vplivati na odločitev o zadevi. Dokazi se izvedejo praviloma po tem, ko se ugotovi, kaj je v dejanskem pogledu sporno ali kaj je treba dokazati (1. odstavek 165. člena ZUP). Dokazovati ni treba le tistih dejstev, ki so splošno znana (2. odstavek 165. člena ZUP) ali dejstev, katerih obstoj zakon domneva (3. odstavek istega člena). Agencija je z načinom odločanja, ko je zavrnila vse pomembne in tehtne dokazne predloge stranskega udeleženca, s katerimi je dokazoval svoje trditve in svoje navedbe, ki jih je imel pravico podati in jih je bil dolžan podati, saj je utemeljeval pravni interes, stranka pa mora podati dejansko stanje (140. člen), pri čemer določba, ki ureja položaj stranke (142. člen) velja tudi za stranske udeležence (5. člen 142. člena), posledica te kršitve pa je, da dokazni postopek, v katerem bi se obravnavali dokazi vseh udeleženih, sploh ni bil izveden. Iz razlogov obeh sklepov, da ima upravni organ potrebno znanje, izhaja, da uradna oseba, ki je odločala, šteje dejstva, ki jih je stranski udeleženec z dokaznimi predlogi želel dokazovati, za pomembna za odločitev.

Iz navedenih določb pa nadalje izhaja, da zavrnitev dokaznega predloga mogoča le, če uradna oseba ugotovi, da dejstvo, katerega se z dokaznim predlogom dokazuje, ne vpliva na odločitev v zadevi (165. člen) oz. ali so dejstva in okoliščine za odločitev pomembne (1. odstavek 138. člena ZUP). Upravni organ je torej kršil navedeni določbi 165. in 138. člena ZUP, ko je dejstvo ugotovil kot pomembno, nato pa ob kršitvi določb 189. in 5. člena ZUP zaključil, da ima sam potrebno znanje.

Uveljavljane kršitve postopka so vplivale na nepravilno in nezakonito odločbo, dejansko stanje je ostalo vsaj nepopolno, če ne zmotno ugotovljeno, zato bo treba v ponovljenem postopku izvesti dokaze zaradi ugotovitev vpliva specifik vremenskih pojavov in doline (zaprta dolina) na zdravje ljudi glede na sedanje in predvidene emisije in imisije, zlasti glede na mesečno vrednost TOC, ter zaradi ugotovitve vpliva bakra, cinka in kadmija kot sestavin avtoplaščev, kar so zdravju škodljive snovi, v primeru sežiganja odpadkov na zdravje ljudi na območju Zasavja. Vse to seveda velja tudi za vpliv na zdravje pritožnika, ki na območju Zasavja živi in to celo na t.i. vplivnem območju, torej je njegov predlog za izvedenca toliko bolj utemeljen. Predloge pa je stranski intervenient obrazloženo utemeljil, ne gre za pavšalne dokazne predloge in njegova utemeljitev, s katerimi izpodbija navedbe upravljavca, se lahko preveri le s sodnim izvedencem.

Ugotoviti torej je, da je uradna oseba okoliščino specifičnosti vremenskih pojavov in geografske značilnosti območja, kamor je zajeto tudi območje pritožnikove kmetije, štelo kot tehtno, kot tisto, ki lahko vpliva na odločitev, saj zavrnitev dokaznega predloga obrazlaga s tem, da imajo uradne osebe potrebna strokovna znanja za ugotovitev teh dejstev in okoliščin. S takšno obrazložitvijo pa je stranski udeleženec ob tem, da je uradna oseba ugotovila okoliščine kot pomembne, prepričan, da bi agencija morala slediti

predlogu in določiti izvedenca ustrezne stroke. Uradna oseba (podpisnik) odločbe nima tega znanja, glede na to je zavrnitev predloga bila neutemeljena, do te je prišlo zaradi kršitve določb upravnega postopka (138. člen, 165. člen, 189. člen, 5. člen), v posledici pa je dejansko stanje zmotno ugotovljeno in odločba nezakonita. Agencija bi morala določiti sodnega izvedenca, saj je sodni izvedenec v dokaznem postopku edini ustrezeni dokaz (kot izhaja iz določb ZUP o dokazovanju); v kolikor bi se upravni organ skliceval na dokaze stranke – upravljavca pa je potrebno opozoriti, da je izvedenec v postopku lahko le oseba, ki nikoli ni bila v delovnem ali pogodbenem razmerju s katero od strank oz. s stranskim udeležencem v tem postopku.

Dokaz v postopku, v katerem se odloča o varstvu z ustavo zagotovljenih pravic, ne morejo biti številna mnenja, ki so jih za upravljavca po naročilu in proti plačilu izdelale različne inštitucije, ne glede na njihovo strokovnost in izpolnjevanje pogojev. Tudi sodišča so se že izrekla o tem in je uveljavljena sodna praksa, da pogodbeno razmerje in ekonomska odvisnost zbuja dvom v tako pridobljene listine.

Stranski udeleženec skratka ugotavlja, da je ta upravni postopek potekal, ne da bi bil izveden dokazni postopek po pravilih dokazovanja v skladu z določbami ZUP, ko se dokazuje ne le z listinami ampak tudi z izvedenci. Upravljavec dokazuje svoje navedbe s svojimi listinami, ker mu to nalaga ZVO-1, vendar pa v dokaznem postopku niso bile kritično obravnavane in pretehtane z dokazi, ki bi jih pridobil upravni organ in še manj z dokazi, ki jih je predlagal stranski udeleženec kot upravljavcu "nasprotna stranka«. Tako izveden dokazni postopek ni zakonit, ni v skladu z ustavnimi načeli o enakem varstvu pravic in enakih možnosti obravnavanja, stranskemu udeležencu ni bilo omogočeno, da bi uveljavil svoje pravice, zaradi katerih mu je položaj sicer bil priznan in po takem postopku izdano okoljevarstveno dovoljenje seveda ne more uživati legitimnosti in verodostojnosti.

6.

V zvezi z dokaznim predlogom z izvedencem medicinske stroke stranski udeleženec ugotavlja, da zavrnitev temelji na oceni uradne osebe, da so v zadevi bistvene predpisane mejne imisijske vrednosti in mejne emisijske vrednosti. Kot bo obrazloženo v nadaljevanju, je agencija odločila v nasprotju z le-temi; na tem mestu pa pritožnik opozarja, da obrazložitev zavrnitve dokaznega predloga ne vzdrži preizkusa, saj je stranski udeleženec uveljavljal ta dokazni predlog iz določno navedenega razloga, to pa je zaradi vpliva določno navedenih zdravju škodljivih snovi v primeru sežiganja odpadkov na zdravje ljudi na območju Zasavja, torej tudi na njegovo zdravje in zdravje njegovih otrok, ki živijo na kmetiji na vplivnem območju (ki sodi pod Zasavje). Agencija ne zanika, da so baker, cink in kadmij kot sestavine avtoplaščev zdravju škodljive snovi, ni sporno (saj je to predmet zahtevka), da se z odločbo odloča o sežiganju odpadkov in onesnaženju večjega obsega, torej je nedvomno lahko podana vzročna zveza med vplivom navedenih zdravju škodljivih snovi na zdravje prebivalcev v Zasavju, tudi pritožnika in njegove družine.

O tem dejstvu je stranski udeleženec predlagal izvedbo dokaza z izvedencem medicinske stroke, o tem dejstvu pa se agencija ni izrekla, torej uradna oseba v sklepu z dne 10. 11. 2008 ni utemeljila, ali je to dejstvo pomembno za rešitev zadeve (1. odstavek 189. člena ZUP) in tako sklep nima razlogov o tem, ali je dokaz potreben, kot to zahteva 2. odstavek 189. člena ZUP. Agencija je torej kršila navedeni določbi 189. člena ZUP, zato je dejansko stanje ostalo vsaj nepopolno ugotovljeno, izpodbijana odločba pa je nepravilna, pa tudi nezakonita, saj je bila izdana s kršitvijo določb postopka.

7.

Agencija je kršila že (pod 5. in 6.) navedene določbe ZUP v zvezi z dokaznim predlogom za izvedenca tudi, ko je s sklepom z dne 2. 4. 2009 odločala o dokazu z izvedencem okoljske stroke. Zavrnitev tega dokaznega predloga uradna oseba obrazlaga poleg tega, da se sklicuje na 189. člen ZUP nadalje s tem, da navaja, kaj vse mora dokazati upravljavec (in nadalje, kdo je lahko izvajalec obratovalnega monitoringa) glede na to, da je stranski udeleženec izpodbijal poročilo o meritvah emisije prahu v zrak iz odpraševalnih naprav hladilnika klinkerja in mlina cementa v podjetju Lafarge Cement d. d. iz februarja 2009 ter iz istega obdobja poročilo emisije prahu v zrak iz odpraševalnih naprav hladilnika klinkereja in mlina cementa v podjetju Lafarge Cement d. d., izvajalca Zavoda za zdravstveno varstvo Maribor, Inštitut za varstvo okolja Maribor. Stranski udeleženec je izpodbijal meritve, in sicer obrazloženo in konkretizirano, navedel je dejstva in za ta dejstva ponudil dokaze in na tej točki je uradna oseba oziroma agencija kršila vse že pod prejšnjima točkama (5. in 6.) navedene določbe ZUP, saj zavrnitev dokaznega predloga ni obrazložila v skladu z zakonskimi določili, ki določajo, v kakšne namene in kdaj se določi izvedenec. Ta se določi, ko gre za dejstva, ki lahko vplivajo na odločitev, stranski udeleženec je v pripravljalni vlogi z dne 3. 3. 2009 pod točko 1, 2 in 3, pa tudi 4, navedel, zakaj ne sprejema poročila, pri čemer je šlo tako za razloge, zaradi katerih je zavod izgubil videz nepristranosti in verodostojnosti kot za vsebinske razloge.

Zavod je podal oceno, "da je emisija snovi v zrak iz obravnavanih naprav v skladu z določili uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja in uredbe o emisiji snovi v zrak iz naprav za proizvodnjo cementa". Zavod je bil, vsaj tako izhaja tudi iz v uvodu obeh poročil navedenega pooblastila, pooblaščen meritve le izvesti, ne pa komentirati. Zaključek, ali je emisija snovi v zrak skladna z navedenima pravnima predpisoma, je v domeni pristojnega organa, ki v postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja odloča. S tem, ko se je zavod spustil v sprejemanje pravnih zaključkov, ni le prekoračil naloge, ampak se pojavi dvom v njegovo nepristranost. Organ, ki o zadevi odloča, mora pravo poznati, upravljavec mora podati le dejstva in dokaze, s katerimi utemeljuje svojo vlogo za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja, lahko poda tudi lastne navedbe v smeri pravne ocene, čim pa je pravno oceno podala s strani vlagatelja zahteve plačana strokovna institucija, pa stranski udeleženec (tudi) iz tega razloga mnenju ne more slediti in od naslovnega organa zahteva, da sam določi izvedenca, ki bo opravil meritve, kot jih je v skladu z napoliti pritožbenega organa iz odločbe dne 6. 8. 2008 od upravljalca zahteval organ prve stopnje. Stranski udeleženec takšnega dokaza namreč ne more predložiti, saj gre za izvršitev meritev na objektih, last upravljalca. Če se je agencija v sklepu z dne 2. 4. 2009 postavila na stališče, da zadostuje, da je meritve izvedel

pooblaščen izvajalec, potem je zavestno kršila določbe ZUP o izvajanju dokaznega postopka. Ker pa se je že v istem sklepu postavila na stališče, da je ta isti pooblaščen izvajalec korektno in pravilno izvedel meritve emisij, pa je odločila celo meritorno, ne da bi odgovorila na obrazložene pripombe stranskega udeleženca iz navedene vloge. V tej zadevi je med drugim sporno dejstvo, ali so mejne vrednosti emisije po namestitvi čistilne naprave še vedno presežene, saj iz samih poročil izhaja, da klinker peč s hladilnikom klinkerja obratuje stalno oz. 7.115 ur v letu 2008, mlin cementa pa obratuje občasno glede na program proizvodnje cementa oz. 6.699 ur v letu 2008. Stranski udeleženec je v vlogi že navedel, da ne le strokovnjak ampak celo laik upravičeno podvomi v verodostojnost rezultatov, če se emisije prahu iz treh polurnih meritev, kot so bile izvajane (in kar je stranski udeleženec navedel pod točko 1 vloge z dne 3. 3. 2009) ekstrapolira na obdobje celotnega obratovanja. Podatki treh polurnih meritev niso reprezentativni za oceno skladnosti naprave z že v vlogi navedenima uredbama ter za presojo verjetnosti preseganja mejnih vrednosti in s tem resnosti posledic ter škode za okolje in zdravje, saj predstavljajo le 0,022 % vseh obratovalnih ur. Na dan naročenih meritev je izmerjena srednja vrednost skupnega prahu treh polurnih meritev znašala 4,6 miligrama na m³. Po podatkih protokola Trajnega monitoringa zemljin cementa od maja do avgusta 2008 je povprečna emisija skupnega prahu za 23 % višja in znaša 5,95 miligrama na m³ (gl. tabelo 1 v vlogi z dne 3. 3. 2009). Tudi tej vlogi priloženi posnetki izpusta (gl. fotografije), posneti 20. 9. 2008, 19. 10. 2008, 26. 10. 2008 in 7. 12. 2008 (po tem datumu je bila peč zaustavljena) jasno kažejo, da naprava močno onesnažuje okolje. Ker prihaja do razkoraka med izmerjenimi vrednostmi in mejnimi vrednostmi, sta torej mogoča le dva odgovora, ali so mejne vrednosti določene tako visoko, da gredo na škodo ustavni pravici do zdravega življenjskega okolja, ali pa ocena ni reprezentativna, kot trdi stranski udeleženec. Končno je stranski udeleženec uveljavljal, da sta poročili pomanjkljivi, saj ni razvidno, kakšno gorivo in katere surovine so bile v procesu v času izvajanja meritev. Gorivo petrolkoks je problematično tudi glede emisij prahu in obstaja možnost, da v času izvajanja občasnih meritev ni bilo v uporabi. Vpliv uporabe petrolkoks na emisije prahu dokazuje npr. študija Delež velikih nepremičnih virov emisij pri obremenjevanju zraka v Zasavju ter njihov vpliv na kakovost zraka v Zasavju, ki jo je izdelal IE Energis, ki z njo razpolaga Ministrstvu za okolje in prostor, saj je pobudo za študije dala delovna skupina za izboljšanje kakovosti zraka v Zasavju, ki jo je ustanovil prav navedeni organ. Stranski udeleženec je predlagal, da to študijo upravni organ, ki je odločal, pridobi po uradni dolžnosti, česar ni storil niti ob odločanju o tem dokaznem predlogu, niti kasneje, ne da bi to obrazložil. Seveda vse navedeno posega na pritožnikovo zemljišče, kjer živi.

Meritve emisij snovi v zrak iz odpraševalnih naprav hladilnika klinkerja in mlina cementa so torej odločilen dokaz, vsaj tako je sklepati iz navedenega sklepa z dne 2. 4. 2009, in če stranski udeleženec to obrazloženo ter dokazno izpodbija, bi se agencija morala vsaj izreči o njegovih ugovorih, ker se ni, pa mu je vzela tudi pravico do pritožbe, saj njena obrazložitev temelji zgolj na "korektnem in pravilnem" izvajanju meritev emisij s strani Zavoda za zdravstveno varstvo Maribor.

Stranski udeleženec nadalje izpodbija uporabljeno materialno pravo, to je Zakon o varstvu okolja (ZVO-1).

Upravni organ svojo odločbo utemeljuje na posamezne določbe navedenega zakona, te določbe se nanašajo na izdajo samega okoljevarstvenega dovoljenja, upravni organ pa je spregledal temeljna načela, namen in cilje zakona. Nobena odločitev ne more kršiti temeljnih načel zakona in vsaka odločitev mora biti ne glede na posebne določbe utemeljena v splošnih določbah, kar pomeni, da mora biti skladna s temeljnimi načeli zakona, seveda tudi z Ustavo RS. Stranski udeleženec je prepričan, da je upravni organ z izpodbijano odločbo kršil naslednja načela:

15. člen ZVO-1 določa načelo dopustnosti posegov v okolje. Po 1. odstavku tega člena je poseg v okolje dopusten le, če ne povzroča čezmerne obremenitve. Kaj je čezmerna obremenitev, določa 3. člen v točki 6.1., in sicer je to obremenitev, ki presega mejne vrednosti emisije, standarde kakovosti okolja, pravila ravnanja ali dovoljeno rabo naravne dobrine. Torej ne gre le za preseganje mejnih vrednosti ampak tudi standardov kakovosti okolja. V tej smeri je nasprotni udeleženec podal številne trditve in navedbe (gl. njegove vloge v postopku in zapisnike o opravljenih ustnih obravnavah), o katerih se upravni organ sploh ni izrekel, s čimer je stranskemu udeležencu bila odvzeta pravica do pritožbe, saj če ni razlogov, se ne more pritožiti.

Podrejeno pa stranski udeleženec uveljavlja, da Vlada RS mejnih vrednosti emisije ni določila tako, da bi upoštevala možne učinke celotne in skupne obremenitve okolja, konkretno okolje območja Zasavja, kot to vladi nalaga 3. odstavek 17. člena ZVO-1. Kot je stranski udeleženec večkrat navajal skozi ves postopek, je v Zasavju več večjih onesnaževalcev, zato je sklicevanje upravnega organa na mejne vrednosti birokratsko in arbitrarno, treba bi bilo upoštevati skupno obremenitev okolja za primer, da se začne izvajati okoljevarstveno dovoljenje, kot je bilo zahtevano, in nato presoditi, ali obstojijo pogoji za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja. Če ni upoštevan skupni učinek, pritožnik ne more vedeti, ali je varovana njegova ustavna pravica do varnosti in do zdravega življenjskega okolja. Glede na znanje in dokaze, s katerimi razpolaga, pa meni, da ni.

V zvezi z uveljavljanjem skupnega učinka za območje Zasavja bi upravni organ moral upoštevati tudi standarde kakovosti okolja iz 23. člena ZVO-1 oz. preveriti, ali ne gre celo za tako imenovano degradirano okolje po 24. členu ZVO-1. Območje Zasavja je eno najbolj onesnaženih okolij v državi, in če je zakonodajalec predvidel degradirano okolje, je to po logiki in po naravi stvari tisto okolje, ki sodi med najbolj onesnažene. Preveritev zahtevkov upravljavca skozi 23. in 24. člen upravnemu organu nalaga 2. člen ZVO-1, saj je upravni organ izvajalec zakona, katerega namen je omogočanje dolgoročnih pogojev za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja in katerega cilji so med drugim preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja ter ohranjanje in izboljševanje kakovosti okolja, kot je stranski udeleženec že obrazložil, pa mora upravni organ zasledovati tudi javno korist.

Upravni organ bi moral spoštovati tudi načelo previdnosti. Po 8. členu ZVO-1 je uvajanje novih tehnologij, proizvodnih postopkov in izdelkov dopustno le, če ob upoštevanju stanja znanosti in tehnike ter možnih varstvenih ukrepov ni pričakovati nepredvidljivih in škodljivih učinkov na okolje ali zdravje ljudi. Stranski udeleženec je s številnimi navedbami in predlaganimi dokazi zatrjeval prav to, in sicer da je mogoče pričakovati škodljive učinke na okolje, predvsem pa na zdravje ljudi na območju Zasavja, nobenih njegovih navedb in dokazov pa upravni organ ni upošteval.

Kršitev načel ZVO-1 pomeni takšno bistveno kršitev določbo ZVO-1, da odločba zaradi tega ni zakonita in je ni mogoče preizkusiti. Navedbe stranskega udeleženca so bile namreč podane tudi v luči zgoraj navedenih načel, upravni organ pa se o njih ni izrekel.

9.

Stranski udeleženec nadalje izpodbija zaključek upravnega organa, da ni bilo potrebno na novo izdelati študije vplivnega območja. Stranski udeleženec je takšen predlog podal zaradi specifik območja Zasavja, ker ni mogoče določati vplivnega območja zgolj zaradi izpustov cementarne, torej za posamezni obrat, ampak je treba upoštevati celokupni vpliv onesnaževalcev v okolju. O tem odločba nima razlogov. Upravni organ se je držal zakonske določbe glede določanja vplivnega območja (6. točka 2. odstavka 54. člena ZVO-1), vendar ta določba nalaga le upravljavcu, torej vlagatelju zahteve, da mora poročilo o vplivih na okolje, katerega je dolžan priložiti vlogi, vsebovati opredelitev območja, na katerem nameravani poseg povzroča obremenitve okolja, ki lahko vplivajo na zdravje ali premoženje ljudi. Ta določba torej ne odveže upravnega organa, da opredelitev območja preveri v luči že navedenih splošnih načel zakona in ciljev zakona, da se življenjsko in logično vpraša, ali je mogoče, da npr. v tako onesnaženem okolju vpliv cementarne sega le na nepremičnine stranskega udeleženca, in da v primeru, da začne dvomiti, preveri upravljavčeve listine, še posebej če to argumentirano zahteva in predlaga druga stranka (stranski udeleženec) v postopku. Vendar je tudi zavrnitev tega dokaza skladna z načinom postopanja upravnega organa v tem postopku, ko se mu, čeprav ge po naravi stvari za povzročitev onesnaževanja okolja večjega obsega (68. člen ZVO-1), dvom ni porajal ves postopek, pa čeprav gre za splošno znano dejstvo, kako je zrak v Zasavju onesnažen in kar je stranski udeleženec kljub temu še posebej dokazoval in predložil tudi študije, tudi na temo ogroženosti zdravja prebivalcev, torej tudi njegovega zdravja in zdravja njegovih otrok.

Opredelitev območja, na katerem nameravani poseg povzroča obremenitev okolja, je v tej zadevi za odločanje pomembna okoliščina in ker je upravni organ kršil postopek, ker se ni izrekel o trditvah stranskega udeleženca, mu je vzel pravico pritožbe, ker ni izvedel dokaza, je dejansko stanje vsaj nepopolno, po mnenju stranskega udeleženca tudi zmotno ugotovljeno.

Stranski udeleženec je že v vlogi z dne 26. 2. 2008 kot tudi na javni obravnavi 20. 12. 2007 in 29. 6. 2008 opozarjal na neustreznost s strani upravljavca predloženega elaborata v zvezi z vplivnim območjem.

Stranski udeleženec ima interes izpodbijati določitev vplivnega območja, ker bi z vstopom lokalne skupnosti, ki bi zavzela aktivno vlogo (in ne statusa »nemega opazovalca«, kot na primer Občina Trbovlje v tem postopku) bilo zagotovljeno ravnovesje orožij med strankami, nasproti bi si stala kapital ter lokalna skupnost, ki mora skrbeti tudi za interese svojih prebivalcev (kar izhaja tudi iz določbe 2. odstavka 70. člena ZVO-1), lokalna skupnost je močnejši subjekt kot njen prebivalec in v postopku bi gotovo bil zagotovljen za obe stranki enakovreden položaj, kar bi vplivalo tudi na spoštovanje položaja stranskega udeleženca. Njemu pa bi bilo dokazovanje dostopnejše, saj bi finančni del lažje pokrila lokalna skupnost.

Tudi sicer je stranski udeleženec prepričan, da je ureditev glede opredelitve tako imenovanega vplivnega območja neustrezna. Neustrezna je seveda tudi celotna zasnova zakona, kot določa postopek pridobitve okoljevarstvenega dovoljenja. Zakon določa pogoje, vendar pa v celoti prepušča upravljavcu samemu, da izkaže te pogoje, vsaj glede vplivnega območja pa bi moralo biti določeno, da vendarle mora tudi upravni organ sam po uradni dolžnosti pridobiti študijo ali elaborat o vplivnem območju. Vplivno območje je pomembno zaradi interesa prebivalcev, poleg tega pa zlasti lokalne skupnosti zaradi sodelovanja v postopku. Tudi lokalna skupnost ima določene zadolžitve po ZVO-1, vendar ji zakon odreja vsako pravico do sodelovanja.

Ureditev, da je določitev vplivnega območja v popolni diskreciji upravljavca, ki zaprosi za okoljevarstveno dovoljenje, na podlagi katerega lahko pride do onesnaženja večjega obsega, je v okoliščinah, ko vstopi v postopek kapital neustrezna, ni zagotovljeno enakopravno razmerje med interesi gospodarskih subjektov (in ustavno pravico do lastnine) ter potrebo po ohranitvi okolja z vidika lokalne skupnosti in prebivalcev ter zdravja prebivalcev (in ustavno pravico do varnosti, do zdravega življenjskega okolja in nasproti kapitalu uveljavljanje ekološke funkcije lastnine).

10.

Nekatere navedbe stranskega udeleženca upravni organ enostavno in preprosto zavrne z obrazložitvijo, da so vse meritve skladne s predpisi. Ne določi novega izvedenca, kar lahko stori sam po uradni dolžnosti, ne preveri meritev z izvedencem, takšna odločitev pa je arbitrarna in nerazumna. Če je temu tako, pa stranski udeleženec v končni fazi izpodbija določbe 10. člena pravilnika o prvih meritvah in obratovalne monitoringu emisije snovi v zraku iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 70/96, 71/00, 99/01, 17/03 in 41/04). Če meritev ne pokrije pretežnega dela vseh obratovalnih ur (ali vsaj polovice), potem meritev ne more biti legitimna.

Upravni organ ni predpisal masnih pretokov, kar je pritožnik uveljavljal ves postopek, in je s tem kršil 7. člen Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja UI RS 31/07.

11.

V zvezi z zavrnitvijo dokaznega predloga za izvedenca medicinske stroke se stranski udeleženec sklicuje še na Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2008-2013.

Ta resolucija v 3. poglavju navaja: PREDNOSTNA RAZVOJNA PODROČJA S CILJI, ki govorijo o delovanju civilne družbe. Civilna družba mora sodelovati v postopkih priprave predpisov pri vzpostavitvi mehanizma za izražanje mnenj in sodelovanju pri ključnih odločitvah v sodelovanju s socialnimi partnerji.

Ta resolucija obravnava v 4. poglavju STRATEGIJO RAZVOJA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA in za Slovenijo opredeljuje vizijo in cilje razvoja. Navaja pet razvojnih prioritet z akcijskimi načrti. V ospredje nove strategije postavlja celovito blaginjo vsakega posameznika. Strategija se ne osredotoča samo na gospodarska vprašanja, temveč vključuje tudi socialna, **okoljska**, politična, pravna in kulturna razmerja.

Zavod za zdravstveno varstvo Maribor se navaja v številnih dokumentih. Enkrat kot institucija za izvajanje meritev in analiz, drugič kot institucija, ki po naročilu LF podaja mnenja o vplivih na zdravje lokalnega prebivalstva, čeprav za to ni akreditirana s strani države, niti ni neodvisna zaradi nastopanja na trgu.

Tudi zato stranski udeleženec vztraja, da je za pravilno in popolno ugotovitev dejanskega stanja ter pravilno uporabo materialnega prava potrebno določiti izvedenca medinske stroke.

12.

Stranski udeleženec nadalje povzema najpomembnejše pripombe, s katerimi izpodbija posamezne strokovne ugotovitve:

1. Vplivno območje - model SCREEN ne ustreza zakonodaji. Napačna ocena vplivnega območja – s sprejetjem neustreznega elaborata naslovni organ krši pravilnike in Aarhuško konvencijo.
2. Neupoštevanje dejstva, da objekt leži na območju Nature 2000. Območje je varovano z Direktivo o pticah in Habitatno direktivo.
3. Mejne vrednosti za sosežig v cementarni ustvarjajo neenakopraven položaj pred zakonom. Pri TOC z 200 mg niso sledili zahtevi, da lahko zvišajo samo, če izvira iz surovine (povprečje brez sosežiga je 100 - to je dokazljivo).
4. Vpliv na zdravje ljudi je dokazan s študijo. ARSO jo ignorira, ignorira tudi Aarhuško konvencijo, za katero izvrševanje je pristojno tako MOP kot MZ.
5. Upravni organ je dovolil nestandardno merilno mesto.

6. Če cementarna sosežiga, ne more doseči mejnih vrednosti, ki so predpisane za sežigalnice za TOC, CO, benzen.
7. V odpadnih plinih je več kancerogenih snovi hkrati – ker ni predpisane mejne vrednosti za vsoto rakotvornih snovi, je kršena Uredba o emisijah snovi iz nepremičnih virov onesnaženja in direktiva 2000/76/EC.
8. Naprava je postavljena na vodi in na varovanem območju.

13.

Pritožnik v nadaljevanju izpodbija ugotovljeno dejansko stanje in uveljavlja zmotno uporabo materialnega prava ter bistveno kršitev določb postopka glede strokovnih vprašanj.

14.

Z zahtevo iz tč. 2.1.5. izreka (*»Če upravljavec na podlagi meritev ugotovi...«*) daje naslovni organ popolno diskrecijo upravljavcu že z besedico »če«. Če ugotovi, da naprava čezmerno obremenjuje, ugotovi, če ne ugotovi, pa ne ugotovi. Kje je ločnica med tem, če ugotovi ali pa če noče ugotoviti. Upravljavcu bi bilo treba zapovedati ukrepanje »tako ko ugotovi...«.

Cementarna v večini primerov nadzoruje sama sebe. ARSO z izdano odločbo varuje interese kapitala in ne interesov državljanov, zaradi katerih agencija sploh obstaja. S ponovno odločbo in sprenevedanjem okoli mejnih masnih pretokov so to samo še potrdili.

15.

Upravni organ je pri odločanju o izdaji okoljevarstvenega dovoljenja za Lafarge cement d.d. ignoriral previdnostno načelo.

Okoljska politika EU temelji na dveh glavnih načelih; prvo je načelo »plača onesnaževalca«, pri čemer je onesnaževalca odgovoren za preprečitev škode za okolje ali popravo le-te, drugo pa je previdnostno načelo. Slednje se nanaša na izvajanje ustreznih postopkov ocenjevanja in preventivnih ukrepov povsod, kjer obstaja objektivna znanstvena negotovost, da se prepreči morebitna nevarnost za človeško zdravje ali za okolje ter se preventivno ukrepa. Upravni organ kot resorni je dolžan neposredno upoštevati smernice EU, ker jih ni, je kršil materialno pravo.

Naslovni organ je prezrl določbe Stockholmske konvencije.

Upravni organ je prezrl tudi določbe Stockholmske konvencije, ki predvideva zmanjšanje nenačrtno proizvedenih soproductov pri termičnih procesih – dioksini in furani, HCB, PCB, PCT. Tudi to konvencijo bi moral upravni organ neposredno uporabiti. Naslovni organ z dovoljenjem za sežig nevarnih odpadkov (olja), ki lahko vsebujejo do 10 mg PCB, PCP ali drugih polikloriranih aromatskih ogljikovodikov na 1 kg odpadnega olja, dovoljuje nekontroliran izpust PCB (letno bi tako lahko v peč samo iz odpadnih olj vstopilo kar 80 kg teh obstojnih organskih strupov ter se v veliki meri in brez ustreznega čiščenja nepovratno razpršilo v ozračje). Naslovni organ je prezrl tudi opozorilo stranskega udeleženca na Stockholmsko konvencijo, katere podpisnica je Slovenija (Ur. list RS št. 32/2004) in katere cilj je zaščita zdravja ljudi in okolja z uporabo previdnostnega načela. Po njej se predvideva zmanjšanje nenačrtno proizvedenih soproductov pri termičnih procesih – dioksini in furani, HCB, PCB, PCT. Stockholmska konvencija prepoznava sežigalnice in cementarne, kjer se sosežigajo odpadki, kot primarni vir obstojnih organskih spojin. Slovenija je pogodbo ratificirala 4. maja 2004. Za izvrševanje uredbe sta pristojna Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za okolje in prostor. Zavrnitev dokaznega predloga z izvedencem medicinske stroke je zato tudi z vidika teh določb nepravilna in kaže na to, da naslovni organ deluje pristransko v korist onesnaževalca in na škodo prebivalcev Zasavja, torej tudi pritožnika in njegovih otrok.

Ob tem je besedilo »*drugih polikloriranih aromatskih ogljikovodikov*« v dovoljenju nedopustna, saj omogoča sežig olja s celim spektrom polikloriranih ogljikovodikov, med katerimi je lahko tudi vrsta močno kancerogenih. Pri tem je v odločbi (3.2.10) predpisana premajhna natančnost in ažurnost vhodne kontrole odpadnega olja in detekcije vseh potencialno prisotnih spojin. **Pomembno je tudi dejstvo, da se ta olja ne bodo sežgala v sežigalnici s preciznimi čistilnimi napravami in monitoringom, temveč v cementarni z zgolj razžvepljevalno in SNCR napravo, z neverjetno visoko zgornjo mejno vrednostjo emisij TOC (200 mg/m³), z zgolj nekaj občasnimi meritvami emisij PCDD in PCDF ter brez predpisanih masnih omejitev emisij v časovni enoti.**

Vse navedeno predstavlja odobravanje velikega okoljskega in zdravstvenega tveganja in popolno ignoranco previdnostnega načela ter ustavnih pravic iz 34. in 72. člena U RS.

Naslovni organ je dovolil sežiganje plastike (kljub predloženim dokazom o problematiki kancerogenega niklja v obravnavani napravi) in ob tem ni omejil vsebnosti niklja v odpadni plastiki.

Iz preglednice 10 (stran 14-15 dovoljenja) je razvidno, da organ prve stopnje (ali tudi: naslovni organ) dovoljuje doziranje odpadne plastike v peč, kljub s strani stranskega udeleženca predloženim dokazom (25.9.2008), da ima upravljalec že brez sosežiga visoke emisije niklja. V Poročilu o vplivih na okolje za uporabo plastike kot goriva, ki ga

je za upravljavca izdelal SINT septembra 2004 in na katerega je stranski udeleženec prav tako opozoril naslovni organ (16.10.1008), je zapisano, da je v plastiki visoka vrednost kancerogenega niklja (133-222 mg/kg) napram premogu (19-36 mg/kg). Toda kljub temu vedenju naslovni organ vsebnosti niklja v odpadni plastiki ni omejil (Preglednica 13).

18.

Naslovni organ z izdanim dovoljenjem krši Direktivo 2000/76/EC.

Z izdanim dovoljenjem je kršena *Direktiva 2000/76/EC*. Peta in sedemindvajseta uvodna izjava Direktive 2000/76 določata, da je skladno z načeli subsidiarnosti in sorazmernosti, kot sta določeni v členu 5 Pogodbe, treba ukrepati na ravni Skupnosti. Previdnostno načelo je podlaga za nadaljnje ukrepe. S poudarkom (27) na tem, da sosežiganje odpadkov v napravah, ki v prvi vrsti niso namenjene sežiganju odpadkov, v delu odpadnih plinov, ki nastanejo pri takem sosežigu, ne bi smelo povzročiti večjih emisij onesnaževal, kot so dovoljene za namenske sežigalnice, in naj bi zato zanj veljale ustrezne omejitve. Direktiva poudarja določitev strogih pravil za vse naprave za sežig ali sosežig odpadkov, da se odpravi čezmejno premeščanje v tiste naprave, ki zaradi manj strogih okoljskih standardov obratujejo z nižjimi stroški (10).

Omenjena direktiva predpisuje (31) »da se zagotovi preglednost postopka izdajanja dovoljenj v vsej Skupnosti, mora imeti javnost dostop do informacij, da se ji omogoči vključevanje v odločanje o vlogah za nova dovoljenja in njihove poznejše posodobitve. Javnost mora imeti dostop do poročil o delovanju in spremljanju stanja naprav, ki sežgejo več kot tri tone na uro, da je obveščena o njihovih možnih učinkih na okolje in zdravje ljudi.« V tem primeru temu ni bilo tako, zato je odločitev nepravilna in nezakonita, je v nasprotju z navedeno direktivno in je bilo materialno pravo zmotno uporabljeno.

19.

Naslovni organ je petrolkoks uvrstil med dovoljena goriva brez ugotovitve dejanskega stanja emisij snovi v zrak.

Upravni organ pod 2.1.8. izreka upravljavcu dovoljuje kot gorivo uporabljati premog, petrolkoks in odpadke. K temu je treba dodati, da je upravljavec za zamenjavo tehnološkega goriva iz mazuta na premog pridobil lokacijsko dovoljenje (vloženo v spis 9.4.2008). Prehod na petrolkoks je tekel potihem in je prvič legaliziran z izdanim okoljevarstvenim dovoljenjem, pri čemer je bilo naslovnemu organu večkrat predočeno, da so se emisije nekaterih snovi v zrak močno povečale prav s prehodom na petrolkoks. Naslovni organ je petrolkoks uvrstil med dovoljena goriva brez ugotovitve dejanskega stanja emisij snovi v zrak in ne da bi pri tem upošteval dejansko stanje okolja, njegove geografske posebnosti in je tako kršil IPPC direktivo. Izpodbijanje tega dovoljenja bo tako dobilo mednarodne razsežnosti, saj se stranski udeleženec nikakor ne bo zadovoljil z izdajo dovoljenja kar »po domače«. Upravni organ ni imel nobene podlage za takšno odločitev, zato odločitev ni pravilna. Materialno pravo je bilo napačno uporabljeno.

19

S prehodom na petrolkoks so se močno povečale tudi emisije prašnih delcev iz Lafarge cementa, kar je razvidno iz študije Energisa, ki je bila v postopku že predložena. Ob tem naj poudarimo, da MOP pripravlja program ukrepov, ki naj bi pripomogli k zmanjšanju emisij prašnih delcev v Zasavju. Doprinos prašnih delcev, ki ga Lafarge cement predstavlja v Trbovljah, je po ugotovitvah ARSO 23% (*Opredelitev virov delcev PM10 v Sloveniji*). Z izdajo odločbe, ki legalizira in dovoljuje dodatno obremenjevanje okolja v Zasavju s prašnimi delci, naslovni organ deluje v nasprotju s politiko in usmeritvijo krovnega organa, to je Ministrstva za okolje in prostor. V okoljsko tako degradirani regiji, kot je Zasavje, morajo veljati ostrejšje omejitve pri vnosu novih tehnologij ter postavljene strožje emisijske mejne vrednosti (s ciljem doseganja vsaj minimalnih imisijskih okoljskih standardov). V kolikor se bo pritožbeni organ postavil na stališče, da je to upoštevano ali da ni treba upoštevati, pritožnik že sedaj opozarja na neustreznost ureditve, ker ne spoštuje ustavne pravice do zdravega življenjskega okolja; ta pomeni enake pravice za vse državljane RS, pritožniku glede na to ni treba vdihavati nič bolj onesnaženega zraka kot je povprečje države.

20.

Napačna kvalifikacija objekta v obstoječi objekt, neupravičena izločitev javnosti in kršitev Aarhuške koncencije.

Odločba govori o obravnavani napravi kot o »napravi, ki je obratovala na dan uveljavitve Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (ULRS, št.97/04, 71/07 in 122/07) ali je bilo pred njeno uveljavitvijo zanjo pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje po predpisih o graditvi objektov«. Poudariti je treba, da je na dan uveljavitve te uredbe naprava zgolj proizvajala cement s klasičnimi gorivi, v obravnavanem postopku pa se odloča tudi o sežiganju odpadkov, torej pravna podlaga ni pravilna. Za nekatere od objektov za pripravo in skladiščenje odpadkov (npr. za objekt za sprejem, transport in skladiščenje odpadne plastike) upravljavec še danes nima ustreznih gradbenih dovoljenj. Med osnovnimi pogoji za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja, naštetimi v 20. členu Uredbe o ravnanju z odpadki (Ur. List RS št. 34/08), je tudi uporabno dovoljenje. Navedeno neposredno vpliva na postopek odločanja o zadevi, zato je to odločilno dejstvo in bi moralo biti razčiščeno. Ker ni razčiščeno, odločbe ni mogoče preizkusiti in je podana bistvena kršitev določb postopka iz 7. točke 2. odstavka 237. člena ZUP.

Odločba našteva nepremične tehnološke enote med njimi silos za odpadke (dodatno gorivo), zalogovnik za plastiko, zalogovnik za rezane avtomobilske gume in rezervoar za odpadno olje. Nobena od teh enot nima niti uporabnega niti gradbenega dovoljenja, ob tem, da bi njihove dimenzije in namen uporabe le tega zahtevale. Upravni organ ni uporabil določbe 69. člena ZVO-1, da mora v tem primeru upravljavec pred izdajo dovoljenja pridobiti gradbeno dovoljenje, s čimer je (spet) materialno pravo zmotno uporabil.

Upravni organ na straneh 44-45 odločbe ugotavlja, da se je v postopku odločalo tako o napravi z oznako vrste dejavnosti 3.1a (naprave za proizvodnjo cementnega klinkerja v rotacijskih pečeh) kot tudi o napravi z oznako vrste dejavnosti 5.1 (naprava za predelavo in odstranjevanje nevarnih odpadkov z zmogljivostjo več kot 10 ton na dan). Tudi na straneh 56-57 je navedeno, da je za obratovanje naprave za sosežig treba pridobiti okoljevarstveno dovoljenje za predelavo odpadkov po postopku R1, če se odpadki uporabljajo kot običajno ali kot dodatno gorivo. Če bi se naprava 5.1 gradila ločeno, bi postopek potekal drugače in z večjim vplivom prizadete javnosti. Naprava iz točke 1 se tako razvršča tudi med naprave za predelavo in odstranjevanje nevarnih odpadkov, ali z drugimi besedami med sežigalnice odpadkov, kjer ni več potrebno doseganje zelo visokih temperatur, kot je pogoj pri sosežigu. S tem je naslovni organ dal soglasje za sežigalnico odpadkov, če slučajno zaradi razmer na trgu proizvodnja cementa ne bo več dobičkonosna. Takšno odločanje je v nasprotju s tisto določbo Ustave RS, po kateri je država dolžna zagotavljati ekološko funkcijo lastnine. Po načelu in fraudem legis agere je upravni organ dovolil nekaj, kar ni bilo določno opredeljeno v zahtevi, torej je odločal mimo zahtevka stranke, s čimer je kršil 2. odstavek 207. člena ZUP, zato je odločba v tem delu nezakonita in je podana bistvena kršitev določb postopka iz 4. točke 1. odstavka 237. člena ZUP.

Poleg tega je na ta način naslovni organ kar po dveh poteh (nepravilna odločitev o primernosti določitve vplivnega območja in pomanjkljiva kvalifikacija objekta, o katerem se odloča) iz postopka neupravičeno izločil javnost, na katere bivalno okolje in zdravje nameravani poseg nedvomno vpliva in s tem kršil tako Zakon o varstvu okolja kot tudi določbe Aarhuške konvencije.

Upravni organ na strani 72 odločbe navaja primerno upoštevanje mnenj in pripomb javnosti. Zaradi kvalifikacije objekta v obstoječi objekt so bili postopki drugačni in udeležba javnosti omejena na lastnike nepremičnin na vplivnem območju, ki ga je določil elaborat EIMV. Upravičen dvom v verodostojnost elaborata dokazujejo: študija Delež velikih nepremičnih virov emisij pri obremenjevanju zraka v Zasavju in njihov vpliv na kakovost zraka v Zasavju s svojimi modeli širjenja onesnaženja (IE Energis), projekt Zdravje za Zasavje Zavoda za zdravstveno varstvo Ljubljana in poročilu organa prve stopnje Opredelitev virov delcev PM10 v Sloveniji. Privzeti 500 metrski radius vplivnega območja cementarne je cementarna potrebovala za gradbeno dovoljenje novo inštaliranih objektov in ta obseg nikakor ni istoveten z vplivi na vse žive subjekte, ki se nahajajo v nekoliko širši okolici naprav upravljavca. Poleg neupoštevanja vseh predloženih dokazov pa je naslovni organ s sprejetjem elaborata EIMV o vplivnem območju upravljavca, ki je, kot je navedeno v samem elaboratu, izdelan za navadna goriva (za navadna goriva pa po Uredbi o emisijah snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaženja veljajo nižje mejne vrednosti za emisije snovi v zrak (npr. za prah 20 mg/m³) kot v primeru sosežiga odpadkov, ko velja Uredba o (npr. za prah 30 mg/m³)), kršil tudi določbe Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja.

21.

Nejasna dejanska kapaciteta peči

Ne gre spregledati, da je bila prvotno prijavljena kapaciteta peči 1250 ton klinkerja na dan v nadaljevanju postopka popravljena na 1400 ton. Ob tem pripominjamo, da je iz podatkov monitoringa razvidno, da peč dejansko obratuje s precej višjo kapaciteto, na kar je bil naslovni organ opozorjen z dopisom z dne 3.3.2009. Odločba o tej spremembi nima razlogov, gre za kar 150 ton razlike, kar spet kaže na to, da je upravni organ favoriziral upravljavca. Zaradi pomanjkanja razlogov pa odločitve ni mogoče izpodbijati.

22.

Naslovni organ pri izdaji okoljevarstvenega dovoljenja ni upošteval določil 25.člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja UL RS 31/07 o mejnih vrednostih za rakotvorne spojine in s tem kršil zakonodajo.

Naslovni organ je dopustno vrednost za benzen 5mg/m³ določil na podlagi 3. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz naprav za pridobivanje cementa UL RS 34/07 .

1.člen cementne uredbe pravi tudi: „za vprašanja o emisiji v zrak iz naprav za proizvodnjo cementa, ki niso urejena s to uredbo, se uporablja predpis, ki ureja emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja“. **Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja UL RS 31/07 določa tudi mejne vrednosti za vsoto rakotvornih spojin iz I. II.in III. nevarnostne skupine v točki (5) 25. člena.** Za vsoto velja mejna vrednost 2,5 g/h in 1mg/m³. V odpadnih plinih iz LCCT so prisotne kancerogene spojine iz vseh treh nevarnostnih skupin. Gre za benzen, benzoapiren, Cd, Co, Cr in Ni.Omenjena onesnažila se pojavljajo hkrati v izpustih iz LCCT (zlasti je potrebno izpostaviti benzen in Ni, slednji je problematičen pri sosežigu plastike).

Rezultati občasnih meritev Emisije snovi v zrak iz centralnega izpusta nove razžveplalne naprave klinker peči v podjetju Lafarge Cement d.d., Cementarna Trbovlje, junij 2207, ZZV Maribor in rezultati meritev Emisije snovi v zrak iz centralnega izpusta nove razžveplalne naprave klinker peči v podjetju Lafarge cement d.d., Cementarna Trbovlje, oktober 2207, ZZV Maribor (oba dokumenta sta v spisu kot dokaz) so pokazali, da so emisije g/h vsote rakotvornih spojin (benzen + benzoapiren + Cd+Co+Cr+Ni) izredno visoke. Junija so znašale več kot 360 g/h, oktobra pa več kot 690 g/h. Ob tej je treba poudariti, da gre le za 3 polurne meritve ob obratovalnih pogojih v času meritev. Z ozirom na to, da naprava obratuje 8000 ur na leto, obstoji velika verjetnost, da zdravju najbolj nevarna onesnažila še močneje prekoračujejo dovoljene vrednosti in niso pod nadzorom.

V spremembah in dopolnitvah Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja UL RS 70/08 4. člen določa, da se mejne vrednosti za rakotvorne spojine iz skupine 3 z oznako R40 spremenijo in se za njihov mejni masni pretok in mejno koncentracijo uporabljajo vrednosti za mejni masni pretok in mejno koncentracijo iz prve

nevarnostne skupine organskih snovi. To je 0,15g/h ali 0,05 mg/m³. Torej je nova splošna uredba bolj stroga od prejšnje (za rakotvorne spojine iz 3. skupine kjer je tudi benzen). Za emisije iz drugih virov onesnaževanja, razen za cementarno po specialni uredbi za cementarne, veljajo za benzen sedaj strožje mejne vrednosti 0,15g/h in 0,05mg/m³ kot po stari uredbi 2,5g/h in 1mg/m³.

Cementarne lahko emitirajo ogromne količine benzena (po specialni cementni uredbi) v okolje napram vsem drugim onesnaževalcem. Ljudje, med njimi stranski udeleženec, ki živijo v bližini cementarne s tako visoko emisijo benzena, ki sodi v prvo nevarnostno skupino kancerogenih snovi po klasifikaciji WHO, so v neenakopravnem položaju v primerjavi z ostalimi prebivalci in so izpostavljeni veliko večjemu tveganju, da zbolijo za levkemijo ali katero drugo obliko rakavega obolenja. **Študija ZZV Ljubljana je pokazala, da je incidenca levkemij v Zasavju najvišja v Sloveniji. Naslovni organ pri svojih odločitvah ni upošteval rezultatov študije ZZV Ljubljana, ki je bila v postopku večkrat poudarjena.** Organ prve stopnje torej ni v zadostni meri ugotovil trenutno stanje na lokaciji objekta glede količin benzena in vpliva na zdravje ljudi.

Naslovni organ pri izdaji okoljevarstvenega dovoljenja ni upošteval določil 25. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja št. 31/07 o mejnih vrednostih za rakotvorne spojine (mejne vrednosti za vsote rakotvornih spojin, mejne vrednosti za posamezne težke kovine ipd.).

Na seznamu onesnažil, ki se merijo v okviru občasnega monitoringa v okoljevarstvenem dovoljenju ni onesnažil iz skupine PAO, med njimi tudi benzoapiren kot pomemben kancerogen, ki nastaja pri sežigalniških procesih. Med onesnažili, ki naj se merijo v času občasnega monitoringa, ni acetona, toluena, ksilena in heksaklorbenzena. Vsa naštetá onesnažila se v izpustih iz LCCT pojavljajo, kar je razvidno iz listinskih dokazov v spisu.

Najbolj zdravju nevarna onesnažila niso pod nadzorom. Ne le, da naslovni organ ni odgovoril na navedbe stranskega udeleženca in ker ni razlogov o odločilnih dejstvih, odločbe ni mogoče preizkusiti (bistvena kršitev iz 7. točke 2. odstavka 237. člena ZUP), kršil je tudi ustavni pravici do varnosti in do zdravega življenjskega okolja.

23.

Zavrnitev dokaza z izvedencem zdravstvene stroke in ignoriranje študije Zdravje za Zasavje ZZV Ljubljana.

Naslovni organ je med predloženimi dokazi stranskega udeleženca razpolagal tudi z Elaboratom „Zdravje za Zasavje“ (prejel 5.12.2008). Študijo je naslovni organ ignoriral in zavrnil dokaz z izvedencem medicinske stroke v postopku izdaje okoljevarstvenega dokumenta.

Z neupoštevanjem izsledkov zdravstvene študije je naslovni organ kršil Uredbo o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja UI RS 31/2007 in v Zakonu o varovanju okolja (ZVO-1) uzakonjeno načelo previdnosti, ki od naslovnega organa terja, da

uvajanje novih tehnologij dopusti le, če ob upoštevanju stanja znanosti in tehnike ter možnih varstvenih ukrepov ni pričakovati nepredvidljivih škodljivih učinkov za okolje in zdravje ljudi.

Z neupoštevanjem izsledkov zdravstvene študije (Elaborat Zdravje za Zasavje) je naslovni organ kršil Uredbo o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Ur. list RS 31/2007), ki v poglavju II. izpolnjevanje zahtev pri obratovanju naprave v 2. odstavku 5. člena določa: »Naprava obratuje v skladu z zahtevami te uredbe, če so pri njenem obratovanju izpolnjeni naslednji pogoji: - Obratovanje naprave ne vpliva škodljivo na zdravje ljudi, ki prebivajo ali se zadržujejo v okolici naprave, pri čemer se šteje, da naprava vpliva na zdravje ljudi, če: ... njena emisija snovi skupaj z emisijo snovi iz drugih naprav povzroča preseganje mejnih in ciljnih vrednosti kakovosti zunanjega zraka na območju vrednotenja za to napravo.«

Naslovni organ je organ, ki je dolžan varovati zdravje ljudi, ki živijo na vplivnem območju Lafarge Cement d.d. in upoštevati izsledke elaborata Zdravje za Zasavje, ki so ga izdelali strokovnjaki Zavoda za zdravstveno varstvo Ljubljana. Stranski udeleženec je študijo naslovnemu organu predložil v vlogi z dne 5. 12. 2008. V tej študiji je bilo nedvoumno dokazano, da imajo prebivalci, ki živijo v bližini upravljavca (in Termoelektrarne Trbovlje), povečano tveganje za katerokoli vrsto raka, med posameznimi vrstami raka pa je največje tveganje za pljučnega raka. V isti študiji je dokazano tudi, da so kronične bolezni dihal pri otrocih na močnejše onesnaženih območjih 2,5 krat pogostejše kot pri otrocih na malo onesnaženih območjih.

Naslovni organ ignorira omenjeno študijo in s tem tudi v ZVO-1 uzakonjeno načelo previdnosti, ki od naslovnega organa terja, da uvajanje novih tehnologij dopusti le, če ob upoštevanju stanja znanosti in tehnike ter možnih varstvenih ukrepov ni pričakovati nepredvidljivih škodljivih učinkov za okolje in zdravje ljudi. Ne le da ignorira predloženo študijo, naslovni organ tudi ne dopusti dokaza z izvedencem medicinske stroke. Uradniki naslovnega organa niso usposobljeni in kompetentni presoјati o škodljivih ali neškodljivih učinkih emisij na zdravje ljudi. To je izključno v pristojnosti medicinske stroke. Pridobitev izvedeniških mnenj je tudi ustaljena praksa v svetu, predvsem pa to naslovnemu organu zapoveduje ZUP. Le v redkih primerih si državni uradniki dovolijo odločati in razsoјati o zdravstvenih posledicah tovrstnih posegov v okolje, ne da bi pri tem zaprosili za mnenje izvedencev medicinske stroke. Pritožnik bo v pritožbenem roku še predložil mnenja, iz katerih so razvidna področja, ki naj bi se obravnavala v postopku izdaje okoljevarstvenih dovoljenj. Že sedaj pa prilaga Pismo pobude in podpore Zasavskega zdravniškega društva in Slovenskega farmacevtskega društva, Podružnice Zasavje z dne 19.6.2009, v katerem zdravniki – strokovnjaki opozarjajo na posledice onesnaženosti Zasavja na zdravju ljudi, tudi otrok, ki so bolj ogroženi kot populacija drugje v Sloveniji.

Pritožnik še dodaja, da (čeprav razen prejšnjega ministra na MOP v delovnem razmerju ni bilo zdravnika, ki bi jih na to opomnil) obstajajo tudi dokumenti, kot je Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2008-2013.

Ta resolucija v 3. poglavju navaja: PREDNOSTNA RAZVOJNA PODROČJA S CILJI, ki govorijo o delovanju civilne družbe. Civilna družba mora sodelovati v postopkih priprave predpisov pri vzpostavitvi mehanizma za izražanje mnenj in sodelovanju pri ključnih odločitvah v sodelovanju s socialnimi partnerji.

Ta resolucija obravnava v 4. poglavju STRATEGIJO RAZVOJA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA in za Slovenijo opredeljuje vizijo in cilje razvoja. Navaja pet razvojnih prioritet z akcijskimi načrti. V ospredje nove strategije postavlja celovito blaginjo vsakega posameznika. Strategija se ne osredotoča samo na gospodarska vprašanja, temveč vključuje tudi socialna, okoljska, politična, pravna in kulturna razmerja.

Pripravlavec tega izredno pomembnega dokumenta zavezuje izvršilno oblast, da okoljsko problematiko postavi pred politično. Z menjavo oblasti se politične prioritete menjajo, bolezen ostane in z njo neobgledenost vsakega malega človeka ali še tako pomembnega veljaka postane problem aktualne družbe. Tudi na ARSO s tem dokumentom stavijo na obstoj bizmarkovega modela zdravstvenega varstva, ki je zgrajen na solidarnosti in socialnosti. Pri tem pa kapital in njegovi bližnji žanjejo dobičke.

Zavod za zdravstveno varstvo Maribor se navaja v številnih dokumentih. Enkrat kot institucija za izvajanje meritev in analiz, drugič kot institucija, ki po naročilu Lafarge Cement d.d. podaja mnenja o vplivih na zdravje lokalnega prebivalstva, čeprav za to ni akreditirana s strani države, niti ni neodvisna zaradi nastopanja na trgu.

24.

Napačna ocena vplivnega območja

V odločbi je naslovni organ na strani 64 v 3. odstavku o študiji vplivnega območja izdelovalca EIMV zapisal, »da je izdelovalec elaborata za modelski izračun izbral preizkušen disperzijski model SCREEN 3, ki ga je verificiral z merjenimi podatki v več okoljih energetskega objekta. Naslovni organ je zaradi navedenega upošteval s strani upravljavca predloženi elaborat.«. **Model SCREEN 3 ne ustreza zahtevam navedene uredbe, ki v prilogi 2 predpisuje modele za izračun disperzije snovi in celotnega prahu.** To, da je bil uporabljen (nepredpisani) model SCREEN 3 že uporabljen v več okoljih energetskega objekta, ne more biti argument za njegovo uporabo v tem primeru, saj gre za kršitev načela zakonitosti (6. člen ZUP), v posledici je odločba v tem delu nezakonita in je podana bistvena kršitev določb ZUP.

Za naprave iz 1. stolpca, kjer je potrebno okoljevarstveno dovoljenje, je potrebno upoštevati Lagrangeve modele, ki se kombinirajo z ustreznim meteorološkim predprocesorjem in 3 dimenzionalnim diagnostičnim masnozveznim modelom za rekonstrukcijo vetrovnega polja.

Tudi ta ugotovitev govori v prid pritožniku in njegovim predhodnim navedbam, da mora biti določitev vplivnega območja v pristojnosti upravnega organa; najmanj kar je, pa bi upravni organ moral naložiti upravljavcu novo študijo vplivnega območja po veljavnem

modelu. Pritožnik ima interes izpodbijati vplivno območje, saj, kot je že navedel, bi bil njegov položaj v postopku olajšan v prid ravnovesju moči, če bi v postopku sodelovalo več strank nasproti upravljavcu.

25.

Dovoljenje ni v skladu z Osnutkom Operativnega programa varstva zunanega zraka pred onesnaževanjem s PM₁₀ in Direktivo 2008/50/ES

Izdana odločba je v neskladju z določbami, ki jih je Ministrstvo za okolje in prostor aprila 2009 zapisalo v Osnutku Operativnega programa varstva zunanega zraka pred onesnaževanjem s PM₁₀ (v nadaljevanju: osnutek) s poudarkom na izhodiščih za pripravo, sprejem in izvedbo programov ukrepov za izboljšanje kakovosti zunanega zraka v conah in aglomeracijah, ki so zaradi preseganja mejnih vrednosti koncentracije PM₁₀ v zunanjem zraku opredeljena kot degradirana območja. Programi ukrepov za izboljšanje kakovosti zunanega zraka v conah in aglomeracijah, sprejeti v skladu s 24. členom Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A in 70/08), so načrti za kakovost zraka iz Direktive 2008/50/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanega zraka in čistejšem zraku za Evropo (UL L 152 z dne 11.6.2008, str. 1).

Osnutek Občini Trbovlje in Zagorje ob Savi obravnava kot degradirano okolje. V skladu s tem in glede na določbe 24. člena ZVO-1 je bil s strani civilne družbe podan predlog, da naj se že znotraj operativnega programa v Zasavju prepove vnos novih tehnologij, ki bi lahko povečale stopnjo obremenjenosti okolja in da naj se obstoječim industrijskim virom onesnaževanja zraka v Zasavju (v primerjavi s trenutnimi zakonskimi mejnimi vrednostmi emisij snovi v zrak) določijo strožje mejne vrednosti. Glede na dejstvo, da je poglaviten vir prašnih delcev v Zasavju industrija, je za to območje ključnega pomena znižanje emisij prašnih delcev iz industrije. Država tako po eni strani velikemu kapitalu omogoči skorajda neomejeno onesnaževanje istega okolja, za katerega na drugi strani pripravi osnutek, s katerim bo občanom prepovedovala uporabo krušnih peči in kaminov ter predpisala zamenjavo starih peči. Navedeni osnutek torej le še dodatno potrjuje pravilnost stališča stranskega udeleženca, da je treba zahtevek upravljavca obravnavati tudi z vidika degradiranega okolja.

Naslovni organ z izdano odločbo Lafarge Cementu dovoljuje sežiganje 100 ton odpadkov dnevno. Med odpadki so tudi odpadne gume in plastika, za katere je znano, da pri njihovem gorenju nastaja veliko prašnih delcev. V istem času in v istem okolju pa Uroš Macerl ne bo smel zakuriti krušne peči z nekaj kilogrami drv. (Ob tem, da je les z njegove kmetije, prav zaradi velike onesnaženosti okolja, ki je tudi posledica delovanja cementarne, primeren zgolj in samo za drva.)

Na strani 20 osnutka je predvideno, da je treba načeloma uporabiti leto 2005 kot referenčno leto; če se zdi za Slovenijo bolj primerno, se lahko uporabi tudi poznejše leto. V nadaljevanju osnutka se kot referenčno leto navaja leto 2007. Opozoriti je, da je

Lafarge Cement d.d. za leto 2005 prijavil 6,852 ton letnih emisij skupnega prahu, za leto 2007 pa kar 30,152 ton emisij skupnega prahu, s tem da so za leto 2007 upoštevali le emisije od maja do decembra. Določitev referenčnega leta bo torej ključnega pomena za doseg ciljev, ki jih operativni program navaja. Pri tako različnih prijavljenih letnih emisijah prahu lahko določitev referenčnega leta pomeni špekulacijo za čim enostavnejše doseganje odstotka znižanja emisij prahu. Navedeno je pomembno, ker dokazuje, da so emisije skupnega prahu pomembna okoliščina pri obravnavanju onesnaževanja.

Osnutek v poglavju 5.3 predvideva, da je ukrepe zmanjševanja emisije PM10 iz industrijskih virov onesnaževanja treba izvajati v okviru postopka pridobitve okoljevarstvenega dovoljenja. Operativni program sicer še ne velja, velja pa direktiva.

Operativni program je zasnovalo prav ministrstvo, ki odloča o izdaji okoljevarstvenega dovoljenja. Glede na to stranski udeleženec meni, da ne more upravni organ po eni strani široko presojati pogojev za izdajo dovoljenja, ki bo povzročilo (še) večje onesnaženje (od že obstoječega), po drugi strani pa, ker to pač spada v njegov delokrog, pripravljati osnutke predpisov in programov, ki naj bi varovali pred onesnaženjem. Seveda ni dileme, ministrstvo mora slediti sprejetim programom, saj mora varovati okolje, zato je upravni organ dolžan upoštevati tudi svoja lastna gradiva, ki jih pripravi, in podatke, ki ta gradiva utemeljujejo, zato naj upravni organ izhaja tudi iz podatkov obsežnega osnutka.

26.

Upravni organ je odločil mimo veljavnih občinskih predpisov.

Na 33. strani v drugem odstavku v prvi alieji odločba omenja Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za območje urejanje P 6/1 - Cementarna (Uradni Vestnik Zasavja, št.11/94 in 13/02). Ta na obravnavanem območju predvideva proizvodnjo cementa in ne sežiganje odpadkov. Organ prve stopnje je torej odločil v nasprotju z veljavnim materialnim pravom, torej ga je zmotno uporabil.

27.

Naslovni organ je odločil o posegu na vodotoku brez soglasja upravljavca vodotoka.

Na strani 45 naslovni organ navaja, da je v bližini naprave vodotok Trboveljščica, ki se v bližini izliva v vodotok Sava. Navedena ugotovitev je zmotna. Trboveljščica teče pod obravnavano napravo in v postopku ni bilo pridobljeno soglasje upravljavca vodotoka za to, da se nad prekritim vodnim telesom in v tako blizu reke Save dnevno pretaka 10 ton nevarnih odpadkov (odpadnih olj). To je odločilno dejstvo, o katerem odločba nima razlogov. Zato je podana bistvena kršitev določb postopka po 7. točki 2. odstavka 237. člena ZUP.

28.

Naslovni organ zmotno ugotavlja, da se naprava nahaja na območju brez stanovanj.

Na strani 45 upravni organ ugotavlja, da se naprava nahaja na območju brez stanovanj. Gre za zmotno ugotovljeno dejansko stanje, v neposredni bližini naprave je več stanovanjskih enot z urejenimi in naseljenimi bivalnimi prostori (na naslovih Ob železnici 14, Ob železnici 15, Ob železnici 17, Ob železnici 19 in Kolodvorska 9, vse v Trbovljah). Tudi pritožnik stanuje v bližini naprave.

29.

Zmotno ugotovljeno dejansko stanje glede vodovarstvenih območij virov pitne vode

Naslovni organ na 45. strani ugotavlja, da se naprava ne nahaja na vodovarstvenem območju virov pitne vode. Pod šifro 35536-4/2007 (ID 32372) je naslovni organ upravljavcu izdal vodno dovoljenje za dva zajema vode. Eden izmed njih (v zvezi z zapisom na 47. strani odločbe) očitno predstavlja »vodo iz lastnega zajetja s črpanjem iz vrtine«. Glede na dostopne karte je zaključiti, da vrtina leži na območju obravnavane naprave in da gre za zmotno ugotovljeno dejansko stanje. Ob tem se, glede na navedbe v odločbi, da se naprava oskrbuje iz treh virov vode, poraja tudi vprašanje skladnosti izvedene oskrbe s vodo s Pravilnikom o oskrbi s pitno vodo (Ur. List RS, št. 36/06, 41/08), torej zmotne uporabe materialnega prava.

30.

Naslovni organ zmotno navaja, da območje naprave ni na zavarovanem območju.

Območje naprave meji, vplivno območje naprave pa v veliki meri sega na območje varovalnih gozdov, zavarovanih z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. L. RS 88/05 in Ur. L. RS 56/07). Naprava leži na ekološko pomembnem območju, ki je po Zakonu o ohranjanju narave območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti. To dejstvo je treba razčistiti v ponovnem postopku. Ugotovitev je zmotna v dejanskem pogledu.

31.

Naslovni organ zmotno navaja, da območje naprave ni na območju Nature 2000.

Vplivno območje naprave namreč (tudi po elaboratu, ki ga je kot merodajnega upošteval naslovni organ) sega na z Naturo 2000 varovana Ostenja Posavskega hribovja (Koda: SI5000026) in na območje Kuma (Koda: 3000181). Območje je varovano po Direktivi o pticah in po Habitatni direktivi. Zaradi neupoštevanja območja Nature 2000 o postopku izdaje okoljevarstvenega soglasja niso bili obveščeni niti pristojni zavodi za varstvo narave niti nevladne organizacije, ki delujejo na tem področju. Tudi s tega vidika je

pomembno na novo določiti vplivno območje na način, kot je to pritožnik že obrazložil. Dejstvo, da gre za varovano območje je potrebno upoštevati iz istih razlogov in je enako odločilno, kot dejstvo geografskih in vremenskih specifik Zasavja.

32.

Glede mejnih vrednosti TOC pritožnik uveljavlja zmotno in nepopolno ugotovljeno dejansko stanje ter zmotno uporabo materialnega prava.

Mejna vrednost za TOC za sosežig je 10 mg/m³. Povprečna koncentracija za TOC, kot izhaja iz priloženih poročil trajnega monitoringa za leto 2008, ko še ni bilo sosežiga, je bila nekaj čez 100 mg/m³ (maj 124, junij 115, julij 108 in avgust 119). V okoljevarstvenem dovoljenju je določena mejna vrednost 200 mg/m³. Torej se predvideva, da se bodo vrednosti s sosežigom povišale za 80 - 90 %. Argument naslovnega organa je, da lahko mejno vrednost zviša, če TOC ne nastaja pri sosežigu. Zgolj ena maksimalna vrednost, in sicer 188 mg/m³ aprila 2008 (povprečna vrednost 127 mg/m³), ne more biti temelj za določitev mejne vrednosti 200 mg/m³. Povprečna vrednost za celotno obdobje od junija 2007 do oktobra 2008 pa znaša 116 mg/m³ (min 72 mg/m³, max 188 mg/m³).

Dokument "Strokovna ocena emisije organskih snovi v zrak iz peči za žganje klinkerja v podjetju Lafarge Cement d.d., ZZV Maribor", na katerega se opira odločitev naslovnega organa, vsebuje več ključnih pomanjkljivosti, zaradi česar nikakor ne more služiti kot dokaz za potrditev navedb izdelovalca ocene (kar je že bilo izpodbijano). Namen avtorja tega dokumenta je očitno bil določiti mejno vrednost organskih snovi skupno (izraženo kot skupni organski ogljik – TOC), kot je določeno v 6. členu Uredbe emisije snovi v zrak iz sežigalnic odpadkov in pri sosežigu odpadkov. Navedeno namreč izhaja iz samega dokumenta, kjer je to izrecno zapisano. Vendar pa je potrebno poudariti, da je mejna vrednost v obstoječi zakonodaji že določena, zato je glede na obstoječo zakonodajo in glede na okoliščine primera nedopustno, da bi se MEV povečevala.

Nadalje je potrebno opozoriti, da je v dokumentu omenjen pojem »obratovalni čas«, katerega vsebina je očitno drugačna kot vsebina pojma »obratovalni čas« iz predhodnih dokumentov. Ni potrebno posebej pojasnjevati, da so pri manjšem številu obratovalnih ur celo skupne letne emisije manjše.

Na podlagi samega dokumenta tudi ni določno navedeno, na osnovi česa je na strani 12. zapisana ocena emisije, saj ta ni podprta z nobeno referenco ali razlago. Navedena je zgolj ugotovitev avtorja dokumenta, pa še ta je napačna. Emisije so namreč ocenjene samo na podlagi dosedanjih rezultatov meritev TOC in na podlagi analize surovin. Manjka pa analiza goriv – teh Lafarge Cement pokuri 7,5 t/h. Nikjer ni podana vzročno-posledična povezava med organskimi spojinami v surovini in emisijami organskih spojin (npr. TOC, benzena ...). Po drugi strani pa so emisijske meritve povsem jasno pokazale na vzročno-posledično povezavo med uporabo različnih goriv in emisijami organskih spojin. Tako so se emisije TOC, še bolj pa emisije benzena močno povečale prav s souporabo petrolkoka kot goriva. To dokazuje primerjava poročil občasnih meritev

emisij v Lafarge Cement d.d. iz leta 2002, ko se petrolkoks še ni uporabljal, in iz kasnejših let, ko se je za gorivo že uporabljal petrolkoks (tudi javno objavljeni podatki o letnih emisijah iz Lafarge Cementa dokazujejo enako). Vpliv goriva, v tem primeru petrolkoks k povečanim emisijam TOC je tako znan, medtem, ko vpliv surovine na emisije TOC ni pojasnjen.

Omenjeni dokument je nestrokovno tudi iz naslednjih razlogov. Na strani 14. navedenega dokumenta je namreč govora o »mešanici uporabljene surovine« (90 t/h) in je določeno, da se lahko izračuna največja teoretična emisijska koncentracija TOC, kar naj bi bila posledica vsebine organske snovi v osnovni surovini. Stranski udeleženec poudarja, da je teorija eno, praksa v zgorevalnih procesih velikih peči pa pogosto povsem nekaj drugega. Dejstvo je, da se je avtor dokumenta lotil popolnoma napačne ocene, kar je priznal tudi sam na straneh 14 in 15, saj je izračunal, da v peč vstopa 354 kg TOC, kar bi teoretično lahko pomenilo 1650 mg/m³ emisije TOC, nato pa na naslednji strani avtor sam ugotavlja, da ima "srednjo emitirano količino" TOC v odpadnih plinih samo 15 kg/h oziroma 100 mg/m³ do 190 mg/m³, kar je seveda težko primerjati s pričakovano koncentracijo 1650 mg/m³.

Dokument je nestrokovno tudi v zaključku, saj je ta nedosleden in neargumentiran. Avtor navedenega dokumenta navaja, da ocenjuje (stran 16 in 17), da je sedanja sicer zelo visoka emisija TOC posledica sproščanja organskih snovi iz surovine, vendar navedena ocena z ničemer ni utemeljena. To je mogoče razumeti tudi v takem smislu, da ta emisija sploh ni pomembna, da ni nevarna, da ni tista "prava" oziroma, kakor da ni več govora o TOC kot indikatorju prisotnosti množice neprepoznanih organskih snovi, med katerimi so lahko tudi kancerogene substance.

Naavedbo na strani 16 omenjenega dokumenta: *"Izmerjene koncentracije so posledica vsebnosti organskih snovi v surovini. Glede na nihanja vsebnosti organskih snovi v surovini in s tem posledično emisijske koncentracije TOC, predlagamo ministrstvu, da za TOC določi mejno emisijsko koncentracijo 200 mg/m³"*, kar je tudi edina utemeljitev zahteve, je mogoče šteti za nekritično, saj takšna "utemeljitev" ne odtehta resnosti vprašanja, to pa je zvišanje normativa za 20-krat, kar je glede na okoliščine primera izrazito nesprejemljivo. V kolikor je namreč surovina neustrezna, potem je v geografsko problematičnem, slabo prevetrenem in okoljsko že močno prizadetem Zasavju potrebno takšno surovino zamenjati ali pa izvesti ukrepe, da bo pri obstoječi surovini emisija nižja od mejne vrednosti. Stranski udeleženec tako opozarja, da je bila do nedavnega tudi surovina vzrok visokih emisij SO₂, kasneje pa so zgradili odžveplevalno napravo. Za visoke emisije prahu je bila do nedavnega kriva odprta hala za klinker, zaradi česar so halo zaprli. Problem surovine pa je problem upravljavca in lastnika, ne pa okolja in ljudi, ki v Zasavju živijo.

Sklicevanje na 6. člen je torej neutemeljeno in škodljivo. Odločitev naslovnega organa, da na podlagi neargumentirane ocene ekskluzivno za upravljavca zviša normativ s predpisanih 10 mg/m³ za sežigalnice kar na 200 mg/m³, je glede na okoliščine primera, ki jih je naslovni organ dolžan upoštevati, nedopustna, je v nasprotju s 25. členom Uredbe o emisiji snovi v zrak iz sežigalnice odpadkov in pri sosežigu odpadkov, ki

določa, kdaj sežigalnica ne sme obratovati. Torej je bilo materialno pravo zmotno uporabljeno.

TOC v prehodnem obdobju po Uredbi za cementarne sicer ni na seznamu parametrov za monitoring, kar pa nikakor ne pomeni, da ni pomembno, kolikšne so dejanske emisije TOC (tako kvalitativno kot tudi kvantitativno), in to zaradi morebitnega oziroma potencialnega negativnega učinka nevarnih komponent na zdravje ljudi. Nevarne komponente je mogoče pričakovati znotraj sleherne emisije TOC, zaradi česar stranski udeleženec meni, da je TOC orientacijski (indikatorski) parameter, ki kaže resnost (potencialno nevarnost) neke konkretne emisije.

Pri sosežigu je mogoče pričakovati tudi emisije neznanih nevarnih organskih spojin, zato je tudi normativ za sosežig zgolj 10 mg/m³, za običajna goriva pa 50 mg/m³ TOC. Sosežig nevarnih odpadkov bi zagotovo prispeval dodatne emisije neznanih organskih spojin, potencialno nevarnih zdravju ljudi, vse pa tudi kaže, da bodo te višje, kot je normativ za sosežig, saj že sedaj v prehodnem obdobju emisije TOC iz naprav upravljavca močno prebijajo normativ za tako imenovana običajna goriva (50 mg/m³), ki bo začel veljati leta 2010.

Upravni organ bi moral tako za normalno obratovanje upravljavca že brez sosežiga nevarnih odpadkov zaostri zahteve za izboljšanje tehnologije izgorevanja in zaostri zahteve glede izbire energentov, ne pa celo dovoliti povišanja mejnih vrednosti za TOC za kar 20-krat. Stranski udeleženec ponovno poudarja, da je zadnja študija o zdravstveno okoljskih problemih v Zasavju ugotovila, da je zdravje ljudi v Zasavju glede na slovensko populacijo izrazito slabše, odgovornost za takšno stanje pa je pripisati tudi upravljavcu. S tega vidika upravni organ zadeve ni proučil, o tem nima razlogov, gre pa z vidika ustavne pravice do zdravega življenjskega okolja in ustavne pravice do osebnega dostojanstva in varnosti za odločilna dejstva. Odločba tako nima razlogov o odločilnih dejstvih, ni je mogoče preizkusiti, zato je podana bistvena kršitev določb postopka.

33.

Naslovni organ je dovolil uporabo nestandardnega merilnega mesta

Izvajalec meritev iz februarja 2009 ZZV Maribor je v poročilu izrecno navedel, da je meritev izvedena po standardu ISO10780. Te merilne rezultate naslovni organ uporablja kot verodostojno podlago za svoje ugotovitve, sam pa niti ni bil sposoben ugotoviti, da meritev ni bila izvedena po standardu ISO10780. Ko je to ugotovil stranski udeleženec, pa se je naslovni organ postavil v vlogo zaščitnika »pooblaščenice institucije« in je pripravil zagovor za očitno napako pooblaščenca. Naslovni organ je očitno podvomil v strokovnost svojega pooblaščenca in raje sam pripravil odpustek s komentarjem, ki je nestrokoven in nedopusten za primer, ko je tema varovanje okolja in ljudi. Standard ISO10780 jasno pove, kako mora biti izvedena meritev in povsem jasno definira merilna mesta. Uporaba nestandardnega merilnega mesta pri meritvah pomeni nepravilnost in neverodostojnost podatkov, pridobljenih z meritvami.

Naslovni organ je kršil previdnostno načelo ZVO-1 s tem, ko je napačno ugotovil, da so za napravo iz točke 1. izreka na podlagi dokumentacije, priložene k vlogi izpolnjeni vsi pogoji iz 5. člena Uredbe o emisiji v zrak iz nepremičnih virov onesnaženja (UIRS 31/07, 70/08),-to je, da obratovanje ne vpliva škodljivo na zdravje ljudi.

Naslovni organ je ugotovil, da bodo za napravo iz točke 1. izreka na podlagi dokumentacije, priložene k vlogi izpolnjeni vsi pogoji iz 5. člena Uredbe o emisiji v zrak iz nepremičnih virov onesnaženja (Ur. L. RS 31/07, 70/08) - to je, da obratovanje ne vpliva škodljivo na zdravje ljudi, pri čemer se šteje, da naprava škodljivo vpliva na zdravje ljudi, če višina odvodnika ni v skladu z zahtevami iz priloge 3, ki je sestavni del te uredbe in če njena emisija snovi skupaj z emisijo snovi iz drugih naprav povzroča preseganje mejnih in ciljnih vrednosti kakovosti zunanega zraka na območju vrednotenja, določenega za to napravo; pri tem je upošteval določbe 50. člena Uredbe o emisiji v zrak iz nepremičnih virov onesnaženja (Ur. list. RS 31/07, 70/08), da se zahteve v zvezi s kakovostjo zunanega zraka zaradi emisije snovi iz 1. točke 2. odstavka 5. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak ne upoštevajo. 50. člen govori o prilagoditvi v zvezi z izvajanjem drugih upravnih postopkov, pri čemer se do roka, to je do 31. 7. 2011, zahteve v zvezi z kakovostjo zunanega zraka ne upoštevajo.

Stranski udeleženec je predložil študijo, da tovarna škodljivo vpliva na zdravje ljudi. Naslovni organ s tem, ko v poglavju 2.1.18 upravljavcu odreja, da mora do 31.7.2011 predložiti *Oceno celotne in skupne obremenitve in oceno dodatne obremenitve zunanega zraka, vključno z obrazložitvijo izračuna rezultatov ocene obremenitve*, priznava, da ob izdaji ni imel na voljo vseh dejstev, ki so pomembni za zakonito odločbo – to je oceno celotne in dodatne obremenitve zunanega zraka. **S tem je kršil previdnostno načelo po ZVO-1.** Zdravstveno študijo je naslovni organ enostavno ignoriral. Ker gre za odločilno dejstvo, odločba torej nima razlogov o tem dejstvu, zato je ni mogoče preizkusiti in je podana bistvena kršitev določb postopka po 7. točki 2. odstavka 237. člena ZUP.

Naslovni organ pri odločitvi ni upošteval meteoroloških in geografskih posebnosti Zasavskih dolin in je s tem kršil IPPC direktivo

EU direktiva 200/76 na strani 9 točka 5. glede višine odvodnika določa: »Sežigalnice in naprave za sosežig se projektirajo, opremijo, zgradijo in upravljajo tako, da se preprečijo emisije v zrak, ki povzročijo znatno povečanje onesnaženje prizemne plasti zraka; zlasti odpadni plini se morajo izpuščati nadzorovano in skladno z ustreznimi standardi Skupnosti za kakovost zraka skozi odvodnik z višino, ki se izračuna tako, da se varujeta zdravje ljudi in okolje.«

Za zasavske doline so značilne temperaturne inverzije, zaradi česar lahko že majhne količine izpuščenih snovi povzročijo kopičenje le teh v zaprtih dolinah. 100 metrski dimnik ne prebije inverzijske plasti, še dimnik od TET je za 20 m prenizek. Slovenska uredba ni v skladu z EU uredbo. 5. Člen Uredbe določa le, da se višina odvodnika izračuna v skladu z zahtevami priloge 3, ki pa v nasprotju z EU direktivo ne vključuje varovanja zdravja ljudi. Tudi IPPC direktiva v uvodu določa, da je pri izdaji dovoljenja treba upoštevati geografske značilnosti. Organ prve stopnje je torej zmotno uporabil materialno pravo.

36.

Odločba določa nerazumljive pogoje

- V točki 2.1.1., 6. alineja naslovni organ upravljavcu nalaga »izločanje *alkalijskih, žveplovih, klorovih, fluorovih in drugih spojin, ki se pojavljajo v zunanjem krožnem toku snovi, z odpraševalnimi napravami in njihovo ponovno dodajanje zmesi surovin*«. Navedba je nejasna in lahko pomeni tudi krožno vračanje navedenih snovi v proces in s tem ustvarjanje idealnih pogojev za sekundarno sintezo onesnažil, ki se v obstoječih čistilnih napravah ne ustavijo. Zaradi nerazumljivosti tega pogoja je odločba obremenjena z bistveno kršitvijo določb postopka, ker je ni mogoče preizkusiti (7. točka 2. odstavka 237. člena ZUP).
- V točki 3.2.12 izreka je določeno, da mora upravljavec zagotoviti, da je rotacijska peč opremljena s sistemom za doziranje odpadkov, ki zagotavlja avtomatično prekinitev doziranja odpadkov (v tretji alineji), »*kadar je zaradi motenj v delovanju ali okvare čistilnih naprav presežena dopustna vrednost emisije snovi v zrak za katerokoli od snovi, ki se trajno merijo in so navedene v Preglednici 2 iz točke 2.2.1 izreka tega dovoljenja*«. Trajne meritve pa ne zajemajo parametrov, ki so z vidika dodatnega vnosa težkih kovin in organskih snovi najbolj kritične. Prav tako je vprašljiva korelacija med izstopnimi klorovimi in fluorovimi spojinami in emisijami dioksinov in furanov. Upravljalčeve emisije CO, ki bi nakazovale nepopolno izgorevanje in prekomerne emisije ne zgorelih organskih snovi, so s to odločbo praktično neomejene (ob tem, da po 25. členu Uredbe o emisiji snovi v zrak iz sežigalnice odpadkov in pri sosežigu odpadkov »*Sežigalnica v nobenem primeru ne sme obratovati tako, da so presežene mejne vrednosti za CO, TOC, polurna povprečna vrednost skupnega prahu, niso izpolnjeni obratovalni pogoji, določeni v 12., 13., in 14. členu te uredbe*» in je mejna vrednost za CO pri sosežigu zgolj 50 mg/m³).

Ob posebej za upravljavca odobreni mejni vrednosti za TOC 200 mg/m³ (mejna vrednost za TOC za sosežig je sicer zgolj 10 mg/m³), za katero se kaže, da jo je naslovni organ odobril ob pričakovanju povečanja emisij TOC s sosežigom, torej ni mogoče pričakovati, da bo sistem zaznal povečane emisije strupov in ustavil doziranje odpadkov v peč.

Kljub visokim emisijam CO naslovni organ dovoljuje sosežig nevarnih odpadkov

Emisije CO iz naprav upravljavca so zelo visoke. Koncentracije so v povprečju večje od 1.000 mg/m³, kar izhaja iz dokumentacije predloženih poročil trajnega monitoringa za leto 2008 ob hkratnem pribitku O₂, kar kaže na nepopolno izgorevanje v peči in posledično veliko verjetnost preostankov organskih snovi v emisijah. Ob upoštevanju 25. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz sežigalnice odpadkov in pri sosežigu odpadkov (*»Sežigalnica v nobenem primeru ne sme obratovati tako, da so presežene mejne vrednosti za CO, TOC, polurna povprečna vrednost skupnega prahu, niso izpolnjeni obratovalni pogoji, določeni v 12.,13.,in 14. členu te uredbe»*) je mejna vrednost za CO pri sosežigu zgolj 50 mg/m³. Uredba o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic odpadkov in pri sosežigu (UL RS 50/01, 56/02, 84/02, 41/04) ne določa mejne vrednosti CO za cementarno, ki sosežiga odpadke. Torej sežigalnicam odpadkov pri sežigu odpadkov država postavi stroge mejne vrednosti, kakor hitro pa je sežiganje odpadkov prekvalificirano v sosežig, pa prej tako ključen parameter, kot je CO, ni več pomemben. Opozoriti pa je treba na določbe Direktive 2000/76/EC (II 1.3), ob upoštevanju katerih bi naslovni organ lahko določil tudi mejne vrednosti za emisije CO. Naslovni organ ni niti pojasnil, zakaj ni uporabil te določbe, v vsakem primeru pa je zmotno uporabil materialno pravo.

Naslovni organ dovoljuje kot dodatek cementnemu klinkerju 120.000 ton pepela, žlindre in kotlovskega prahu in 100.000 ton elektrofilterskega pepela, ne da bi obravnaval problem radioaktivnosti.

Kot dodatek cementnemu klinkerju se dovoljuje 120.000 ton pepela, žlindre in kotlovskega prahu letno in 100.000 ton elektrofilterskega pepela. Iz razlogov izhaja, da se bodo ti odpadki dodajali cementu pred mlinom cementa. To pomeni, da se bodo spremenila sestava izpustov iz mlina cementa, kar ni dopustno, saj se na tem mestu merijo le emisije prahu enkrat na tri leta. Dodatek kotlovskega prahu, pepela in žlindre bo spremenil emisije snovi v zrak (na primer delce PM_{2,5}). Elektrofilterski pepel je poleg tega, da ima veliko vsebnost težkih kovin, tudi nekoliko radioaktiven, vendar tega dejstva upravni organ ne obravnava. V Zasavju še vedno obstaja problem povišane radioaktivnosti v nekaterih stanovanjskih stavbah, grajenih z opeko, ki so ji pred leti dodajali elektrofilterski pepel.

Naslovni organ v 6. točki obrazloži, da so mejne vrednosti za izpuste iz mlina cementa določene na podlagi Uredbe o emisiji snovi v zrak iz naprav za pridobivanje cementa. Pri tem je treba opozoriti, da se bodo skupaj s cementom in ostanki sežiga odpadkov (3.2.18) v mlinu cementa mleli tudi pepel, žlindra, kotlovski prah, elektrofilterski pepel iz kurilnih naprav na premog in pa sadra, kar vzbuja dvom v pravilno uporabo materialnega prava.

Naslovni organ pri presoji uporablja meritve izvedene po neakreditiranih metodah

Starem pravilnik (Ur. list RS 70/96) je določal, da zavezanec, ki izvaja prve meritve ali emisijski monitoring sam, ali oseba, ki izvaja prve meritve ali emisijski monitoring za zavezanca, mora za to dejavnost imeti pooblastilo ministrstva. Za pridobitev pooblastila mora imeti akreditacijo nacionalne akreditacijske službe za izvajanje preskušanja po metodah, določenih v 19. členu tega pravilnika, za del obsega, za katerega prosi za pooblastilo, in pogodbo o sodelovanju z osebami, ki imajo takšno akreditacijo za ostali del.

Po novem pravilniku (Ur. list RS 105/09 so pogoji predpisani v 24. in 25. členu (poglavje VII.).

Naslovni organ ni pritrdil navedbam stranskega udeleženca glede meritev, ki se nanašajo na neakreditirano dejavnost, z obrazložitvijo, da so pridobljene preko podatkov o trajnih meritvah koncentracije kisika in volumskega pretoka.

S tem naslovni organ ni sledil določbam 26., 27., 28. in 29. člena Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje (Ur. list RS 70/96). Ponovno je treba opozariti, da se tudi prve meritve emisije snovi v zrak iz centralnega izpusta nove razžveplevalne naprave klinker peči v podjetju LCCT d.d., Cementarna Trbovlje november 2007 in ostali občasni monitoringi v okviru vloge, ki jih je predložil upravljavec in jih je naslovni organ uporabil kot dokaz pri izdaji okoljevarstvenega dovoljenja, nanašajo na neakreditirano dejavnost za naslednje parametre: H₂O, CO₂, N₂, gostota, dimenzije vodov, hitrosti in pretoki plinov, vsi preračuni emisijskih koncentracij pri računski vsebnosti O₂, navajani v rubriki Cp, vsi preračuni emitiranih količin snovi z odpadnimi plini na enoto časa v rubriki EK, vse meritve PAO v celoti (benzoapiren, benzoaperilen, benzofluoranten, fluoranten, indenol, vsota PAO), vsi preračuni za dioksine in nekatere spojine iz skupine dioksinov in furanov, preračuni za benzen ter vsi preračuni za HF in HCl. V okviru akreditirane dejavnosti so bile izmerjene le nekatere kovine kot emisijska koncentracija snovi pri normnih pogojih (Hg, Cd, As, Ni, Cu, Cr, Pb, HF, Cu, benzen). Meritve Tl so izmerjene v celoti po neakreditirani dejavnosti.

Na problem izvajanja monitoringov, ki je predpisano v ZVO-1 in omenjenih podzakonskih predpisih, ki podrobno opredeljujejo pogoje za pridobitev pooblastila, med katerimi je tudi ustrezna akreditacija, opozorja v Poročilu za leto 2007 tudi Varuh človekovih pravic (stran 143).

Naslovni organ ob izdaji okoljevarstvenega dovoljenja ni ugotovil vseh, ki so pomembni za zakonito in pravilno odločbo.

V poglavju 2.1.17 naslovni organ upravljavcu odreja, da mora najpozneje do 31. 7. 2009 naslovnemu organu predložiti predlog programa ocenjevanja celotne obremenitve zunanjega zraka. V poglavju 2.1.18 naslovni organ upravljavcu odreja, da mora upravljavec za napravo iz tč. 1 izreka tega dovoljenja najpozneje do 31. 7. 2011 predložiti *ARSO »oceno celotne obremenitve zunanjega zraka vključno z obrazložitvijo izračuna rezultatov ocene celotne obremenitve in oceno dodatne obremenitve zunanjega zraka vključno z obrazložitvijo izračuna rezultatov ocene obremenitve«*. Naslovni organ s tem dokazuje, da ob izdaji okoljevarstvenega dovoljenja ni imel na voljo vseh dejstev, ki so pomembni za zakonito in pravilno odločbo, to je ocene celotne in dodatne obremenitve zunanjega zraka. Izpodbijana odločba je torej izdana na podlagi nepopolno ugotovljenega dejanskega stanja, s čimer je upravni organ kršil previdnostno načelo, določbe ZVO-1 pa sploh ni uporabil, kar je povzročilo nepopolno ugotovljeno dejansko stanje in zmotno uporabo materialnega prava. Gre pa za odločilna dejstva, saj sicer upravni organ predložitve ocen upravljavcu ne bi naložil. Posledično pa to pomeni, da odločba nima razlogov o odločilnih dejstvih in da je ni mogoče preizkusiti in je zato obremenjena z absolutno bistveno kršitvijo določb postopka (7. točka 2. odstavka 237. člena ZUP).

Naslovni organ je izdal odločbo za sosežig nenevarnih in nevarnih odpadkov, ne da bi analiziral oceno stanja po preteku te odločbe. Upravni organ ni ravnal v skladu z javno koristjo, načeli ZVO-1 in ustavne pravice do zdravega življenjskega okolja, saj je treba pred izdajo dovoljenja analizirati stanje okolja po preteku dovoljenja. Po naravi stvari onesnaževanje pokaže posledice po preteku več let; tudi, če bi držalo, da nobene vrednosti niso prekoračene, so upravljavcu z odločbo povišane, pri čemer ni treba biti strokovnjak, da je jasno, da vse, kar gre v zrak, škodi okolju – pritožnik kot prebivalec Zasavja mora vedeti, v kakšnem okolju bo živel čez 10 let, če bi morda izpodbijana odločba celo obveljala. V tej smeri je dejansko stanje prav tako nepopolno ugotovljeno. V kolikor se bo upravni organ skliceval, da ni njegova dolžnost to ugotavljati, potem pritožnik uveljavlja, da gre za sistemsko pomanjkljivost zakona in bi ustavna pravica do zdravega življenjskega okolja terjala od zakonodajalca, da to uredi, od agencije pa, da pred izdajo dovoljenja analizira bodoče stanje.

Organ prve stopnje je vnesel diskriminacijo in neenakost pred zakonom za prebivalce Zasavja, s tem ko za sosežig nevarnih odpadkov v cementarnah in ne v sežigalnicah s specialnimi predpisi za cementarne dovoljuje višje mejne vrednosti kot velja to za sežigalnice odpadkov

Iz preglednice 2. na strani 6. odločbe izhaja, da je upravni organ dovolil visoke vrednosti emitiranih škodljivih snovi. Dejstvo, da sedanje meritve izkazujejo bistveno nižje vrednosti (npr. pri NO_x so sedaj vrednosti manjše od 500 mg/m³, pri HCl manjše od 1

mg/m³, pri TOC manjše od 120 mg/m³), pomeni, da naslovni organ ne opravlja svoje funkcije v smislu varovanja okolja in ljudi, ne varuje javne koristi in ne dela po zakonu, pač pa upravljavcu celo dopušča višje vrednosti, kot jih ima sedaj. S tem upravni organ potrjuje navedbe pritožnika, da se bodo s sosežigom odpadkov emisije določenih snovi povečale. Upravni organ ni obrazložil, kaj pomeni takšno povišanje vrednosti, zato odločbe tudi ni mogoče preizkusiti in gre za bistveno kršitev določb ZUP (7. točka 2. odstavka 237. člena).

Preglednico dopustnih vrednosti parametrov za odpadne pline posamezne tehnološke enote – iz rotacijske peči z mlinom surovine in mlina premoga na strani 6. odločbe pritožnik izpodbija z naslednjimi navedbami v smeri nepopolne ali zmotne ugotovitve dejanskega stanja in zmotne uporabe materialnega prava:

1. Pritožnik je že v prejšnji pritožbi uveljavljal, da upravni organ ni predpisal **masnih pretokov**. Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Ur. list RS št. 31/07) v poglavju Vsebina okoljevarstvenega dovoljenja v 7. členu določa, da v okoljevarstvenem dovoljenju ministrstvo določi največje masne pretoke snovi iz naprave. V izdanem okoljevarstvenem dovoljenju masni pretoki niso določeni. Naprava obratuje z velikim pretokom plinov med 200000 – 260000 m³/h, zato so količine izpuščenih snovi v okolje zelo velike, kljub navidez nizkim koncentracijam v enem kubičnem metru odpadnega plina.

Pritožnik je v tem delu uspel s pritožbo. Upravni organ bi moral po napotkih pritožbenega organa ugotoviti, ali največji masni pretok presega mejni masni pretok ter z odločbo določiti tudi največje masne pretoke emisije. V ponovnem postopku je upravni organ zmotno ugotovil, da so podani pogoji za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja, zaključki v zvezi z masnimi pretoki so zmotni v dejanskem pogledu, posledično pa je materialno pravo zmotno uporabljeno.

Na 52. strani odločbe upravni organ pravilno ugotavlja, da masni pretoki iz naprave presegajo najmanjše vrednosti urnega masnega pretoka snovi v odpadnih plinih, ki so določene v prilogi 5 uredbe. Upravni organ nadalje ugotavlja, da največjega masnega pretoka iz naprave iz tč. 1 izreka dovoljenja v času odločanja ni mogoče določiti. Pri tem se sklicuje na določbe 1. odstavka 50. člena uredbe (ki določa le, da se do roka, to je do 31.7.2011 zahteve te uredbe v zvezi s kakovostjo zunanjega zraka zaradi emisije snovi iz naprave ne upoštevajo) in načelo zakonitosti ob upoštevanju 3. odstavka 7. člena uredbe (ki določa, da »ministrstvo v okoljevarstvenem dovoljenju določi proizvodno zmogljivost naprave in vrsto tehnološkega procesa, zaradi katerega naprava povzroča emisijo snovi«).

Na 13. strani priloge 1 k izpodbijani odločbi (Program obratovalnega monitoringa emisije snovi v zrak iz klinker peči v času sosežiga odpadkov v podjetju LCCT) je pod točko 3.3 poglavje Zmogljivost objektov in naprav, kjer so v tabeli 3 vsi podatki o kapaciteti porabe surovin, dodatkov in goriv ter o nastanku proizvodov in odpadkov v proizvodnji klinkerja v podjetju LCCT. Program je po naročila podjetja pripravil ZZV Maribor julija 2007 na podlagi Pravilnika o ravnanju z odpadki (Ur. list RS št. 84/1998 s spr.) in Pravilnika o sežiganju odpadkov (Ur. list RS št. 32/2000 s spr.) in v skladu z 22. Členom

Uredbe o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic in pri sosežigu odpadkov (Ur. list RS št. 50/2001 s spr.). Ob tem je treba opozoriti, da je bila prvotno zahtevana kapaciteta 1250 ton klinkerja na dan, v nadaljevanju postopka zvišana na 1400 ton. Iz podatkov monitoringa pa je razvidno, da peč dejansko obratuje s precej višjo kapaciteto, s čimer je bil upravni organ seznanjen že z dopisom z dne 3.3.2009 in v prejšnji pritožbi stranskega udeleženca.

Proizvodne zmogljivosti upravljavca so upravnemu organu poznane. Sklicevanje na določbe 50. člena ob upoštevanju 3.odstavka 7.člena je zmotno in organ prve stopnje s tem prikriva pomembno okoliščino, to so letni masni pretoki (zaustavitve, remont...) v povezavi s kakovostjo zunanjega zraka in bližino ostale industrije, kar je z vidika celokupne obremenjenosti Zasavja pomembna okoliščina in bi lahko vodila v strožje mejne vrednosti, morebiti določene po pridobitvi podatkov od vseh emitentov v Zasavju po 31.7.2011; ni pa opravičilo in pravna podlaga za to, da upravni organ upravljavcu ni določil mejnih masnih pretokov v kg/h (kot je npr. to določeno za okoljevarstveno dovoljenje za IGM Zagorje). Upravni organ je zmotno uporabil materialno pravo, moral bi ugotoviti dejstva in določiti mejne masne pretoke, prvič zaradi pravilne uporabe materialnega prava in drugič, ker je takšno bilo napotilo pritožbenega organa.

Glede določitve masnih pretokov uredba ne določa nobenih datumov. O prilagoditvi obstoječih naprav govori 49. člen uredbe (točka 4). Najpozneje (torej lahko tudi prej) do 31.12.2010 mora upravljavec prilagoditi obratovanje naprave v zvezi z mejnimi vrednostmi zahtevam, določenim z uredbo za nove naprave. Do prilagoditve (točka 69) se za obstoječe naprave za mejne vrednosti uporabljajo določbe stare uredbe (Ur. list RS, št. 73/94 s spr.). Navedeno pomeni, da obstaja pravna podlaga ne le po stari uredbi, ampak celo po novi uredbi, da se določijo masni pretoki. Iz uredbe ne izhaja, da mora poteči dok 31.12.2010, preden se lahko določijo masni pretoki. Tudi pritožbeni organ je prvostopnemu dal izrecno napotilo, da **mora ugotoviti**, ali največji masni pretok snovi presega mejni masni pretok in da **mora določiti** največje masne pretoke emisij snovi, ker je določitev **obvezna sestavina** okoljevarstvenega dovoljenja. Upravni organ je ugotovil, da masni pretoki presegajo mejne masne pretoke, torej bi moral določiti največje masne pretoke emisij snovi; če to ne bi bilo možno, bi to ugotovil že pritožbeni organ, tako pa je ta prvostopnemu izrecno naložil določitev mejnih masnih pretokov.

Sicer pa se masni pretok izračuna tako, da se zmnoži volumski pretok s koncentracijo, oba elementa sta jasno navedena v dokumentih ZZV Maribor in sta bila ves čas postopka predmet dopolnitev vloge. Upravni organ ima torej na razpolago vse potrebne podatke.

V kolikor pa je organ prve stopnje ravnal zavestno tako, da ni spoštoval napotila organa druge stopnje in bo ta odločal na podlagi 4.odstavka 251.člena ZUP, torej bo sam rešil zadevo (v korist upravljavca), bosta upravna organa stranskega udeleženca nedopustno izigrala. S kršitvami ZUP, ko *organ druge stopnje najprej ni odgovoril na večino pritožbenih navedb iz prejšnje pritožbe*, v novi odločbi pa *organ prve stopnje ni sledil napotilom pritožbenega organa*, bo upravljavcu omogočena izdaja okoljevarstvenega dovoljenja, ne da bi bile obravnavane obsežne navedbe na prvi stopnji in pritožbene navedbe na drugi stopnji, torej ne da bi stranski udeleženec udeležanil svojo pravico v

postopku, to je procesni položaj in pravice stranke. S tem je **stranskemu udeležencu kršena ustavna pravica do enakega obravnavanja (22. člen U RS) in do pravnega sredstva (25. člen U RS)**, hkrati pa njegova ustavna pravica do dostojanstva in do varnosti.

Pravica do pravnega varstva in s tem pravna država bo padla na pomembni točki, koliko onesnaževanja država dovoli upravljavcu. Pritožnik opozarja, da Lafarge Cement d.d. Trbolje že sedaj zastreprlja prebivalce Zasavja z najhujšimi strupi. Ob upoštevanju točke 2.1.7 na strani 3 dovoljenja je dovoljeno celo sosežiganje odpadkov neprekinjeno 4 ure skupaj, v času, ko iz kakršnihkoli razlogov čezmerno obremenjujejo okolje. Z malo kombinacije lahko družba kar 8 ur (4 + 4 ure) skupaj zažge in emitira ogromne količine strupov povsem legalno in v skladu z dovoljnejem. Pri tem pa se ji nedoločno naloži, da mora v primeru okvare peči »takoj, ko je to mogoče, ustaviti sosežiganje odpadkov« (točka 2.1.6), niti ni zavezujoče določena obveznost obvestitve inšpektorata, pristojnega za varstvo okolja, če pride do čezmernega onesnaževanja okolja.

2.Upravni organ nadalje ni upošteval določb 7. člena uredbe, ker je iz zahtevka (z dopolnitvami) in dokumentacije razvidno, da predmetna naprava pri svojem obratovanju ne izpolnjuje pogojev iz 2.odstavka 5.člena uredbe; ker je dovoljenje izdano, je kršen 8. odstavek 7. člena uredbe, po katerem bi moral upravni organ vlogo za izdajo dovoljenja zavrniti. Upravni organ je zmotno uporabil materialno pravo.

3.Upravni organ je nadalje zmotno uporabil 3.odstavek 7.člena uredbe, ker te določbe sploh ni upošteval. Po tej določbi bi moral v zvezi z **onesnaževanjem zunanjega zraka** zaradi emisije snovi iz naprave v okoljevarstvenem dovoljenju določiti tudi (1) območje vrednotenja in merilna mesta na tem območju, na katerih je treba ocenjevati obstoječo, dodatno in celotno obremenitev, (2) vrednosti obstoječe obremenitve in največje dodatne in z njo povezane celotne obremenitve na območju vrednotenja, (3) za vsak odvodnik naprave posebej največje letne prostorninske pretoke odpadnih plinov in največje masne pretoke snovi, ki zagotavljajo, da največja dodatna iz njo povezana celotna obremenitev na območju vrednotenja ni presežena, če gre za napravo, za katero je treba izdelovati analizo obremenitev na območju vrednotenja, in (4) program ocenjevanja dodatne in z njo povezane celotne obremenitve, ki ga mora upravljavec naprave v skladu z 18. členom te uredbe izvajati na območju vrednotenja.

Upravni organ je nadalje zmotno uporabil 7.odstavek 7.člena uredbe, ker te določbe sploh ni upošteval, saj dokumentacija, priložena k vlogi za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja ni vsebovala podatkov in izračunov za določitev vsebin iz 2. in 3.odstavka tega člena, prav tako niso bila priložena strokovna izhodišča izvajalcev monitoringa emisije snovi za določitev vsebin iz 7. in 8. točke drugega odstavka tega člena in vsebin iz prejšnjega odstavka.

Upravni organ je nadalje zmotno uporabil 4.odstavek 11.člena uredbe; po tej določbi je treba, če gre za večjo spremembo naprave, za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja zagotoviti ocenjevanje obstoječe in dodatne obremenitve in dokazati izpolnjevanje pogojev za izdajo dovoljenja v zvezi s kakovostjo zunanjega zraka na območju

vrednotenja v skladu z določbami 9. in 10.člena te uredbe, če vsota celotne emisije snovi, vključno z razpršeno emisijo snovi iz naprave iz spremenjenega dela naprave in iz drugih nespremenjenih delov naprave, presega vrednosti iz 1. ali 2. točke prejšnjega odstavka. Upravni organ bi moral torej že v tem postopku odgovoriti na vprašanje, ali gre za večjo spremembo naprave (kar je nedvomno) in nato odločati tudi o izpolnjevanju pogojev z vidika kakovosti zunanjega zraka. Gre za odločilna dejstva, o katerih odločba nima razlogov, zato je ni mogoče preizkusiti in je podana bistvena kršitev določb postopka (7.točka 2.odstavka 237.člena ZUP).

4.Upravni organ je nadalje zmotno uporabil 5.odstavek 33.člena uredbe, ki določa, da če se v napravi uporabljajo ali obstaja možnost nastajanja emisije snovi iz I. ali II. nevarnostne skupine anorganskih delcev, I. ali II. nevarnostne skupine anorganskih snovi v plinastem stanju, I. nevarnostne skupine organskih snovi ali rakotvornih snovi, je treba vhodne surovine in vhodne pomožne snovi izbrati tako, da pri njihovi uporabi nastaja čimmanj emisije snovi. Ker pri upravljavcu takšna možnost obstaja, z izdanim dovoljenjem za sosežig pa se možnost nastajanja še poveča, bi moral upravni organ pri odločanju raziskati dejansko stanje tudi glede na to določbo.

5.Preglednica mejnih vrednosti po uredbah:

	Mejna vrednost po uredbi – splošni (31/07)	Mejna vrednost po uredbi za sežig (50/01)	Mejna vrednost po uredbi za sežig – specialne določbe za cementarne
Prah	20 mg/m ³	10	30 mg/m ³
NO _x	500	200	800
TOC	50	10	200 - specialna MEV za Lafarge
Benzen Po novi uredbi 70/08	1 0,05		5
CO		50	Za LCCT dovoljeno neomejeno, meri se v okviru trajnega monitoringa obvezno po uredbi za sežigalnice. Povprečne vrednosti sedaj so 1000 mg/m ³ .

Z dovoljenjem za tako imenovani sosežig nevarnih odpadkov je naslovni organ tudi uradno dovolil večje onesnaževanje, kot bi bilo dovoljeno v primeru, da bi imeli sežigalnico. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za pridobivanje cementa Ul. RS 34/07 je bila očitno skrbno načrtovana.

Gre za diskriminacijo in neenakost pred zakonom za prebivalce Zasavja, s tem tudi za tožnika in njegova mld. otroka ter njegovo kmetijo. Država nima sežigalnice nevarnih

odpadkov, zato rešuje problem na poceni način, s tako imenovanim sosežiganjem v cementarnah, ki standardov, predpisanih za sežiganje odpadkov v sežigalnicah ne dosegajo. Tako država s specialnimi predpisi za cementarne dovoljuje visoke mejne vrednosti za zdravju ljudi najbolj nevarna onesnažila.

42.

V nadaljevanju pritožnik izpodbija dejanske ugotovitve zaradi zmotne uporabe materialnega prava in zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja

1. Upravni organ določa pogoje za sprejem, skladiščenje in transport odpadkov znotraj območja upravljavca, ne razčisti pa dejstev glede primernosti teh objektov za nameravano rabo, glede na to, da se tudi pri njih pojavljajo vplivi na okolje. Naslovni organ se je zadovoljil le s Predinvesticijsko študijo in Idejno zasnovo (IDZ) izdelovalca IBT SPI d.o.o.. To je toliko pomembneje, ker gre za objekte, ki imajo vpliv na okolje, nekateri od njih so bili zgrajeni brez gradbenega dovoljenja, objekt pa leži na vodnem območju.
2. Upravni organ predpisuje upravljavcu naloge in obveznosti v zvezi z opravljanjem meritev, poročil, kontrol in ocen, ne da bi predhodno preveril, ali jih je upravljavec sploh sposoben realizirati; hkrati pa izda dovoljenje za 10 let. Upravni organ je bil dolžan v okviru dejanskega stanja preveriti, ali bo upravljavec sposoben izpolniti vse naložene obveznosti in je v tej smeri treba postopek dopolniti; če namreč ne bo sposoben, lahko, preden bo prišlo do prenehanja dejavnosti, že nastane škoda na okolju in zdravju ljudi, kar vse velja tudi za zdravje in nepremičnine pritožnika.
3. Pod točko 2.2.4. upravni organ navaja le temperaturo v peči, niso pa v odločbi nikjer podani zahtevani pogoji za hlajenje dimnih plinov, kar je z vidika sinteze PCDD in PCDF v procesih ohlajanja dimnih plinov ključnega pomena. Ob tolikšnih vnosih klora in fluora v proces (kot je razvidno iz dovoljenih vsebnosti v odpadkih) pa bo do sinteze teh zagotovo prišlo. Obstoječe čistilne naprave dioksinov in furanov ne lovijo. Še več, še tisto malo absorbiranega na prah bodo po točki 2.1.11 vračali v proces. Zato je v odločbi nujno potrebno podati pogoje za hlajenje dimnih plinov. Ob tem je problematično še dodajanje rezanih gum v proces na mestu vstopa surovine, saj bodo v zrak pred izstopom iz peči prehajale tudi hlapne snovi iz odpadnih gum. Tudi o tem upravni organ nima razlogov in pritožnik uveljavlja kot pri predhodnih točkah (bistveno kršitev določb postopka po 7. točki 2. odstavka 7. člena ZUP in zmotno ugotovitev dejanskega stanja).
4. V zvezi s točko 2.3.22 izreka pritožnik opozarja na problem izvajanja monitoringov, ki je predpisano v ZVO-1 in omenjenih podzakonskih predpisih, ki podrobno opredeljujejo pogoje za pridobitev pooblastila, med katerimi je tudi ustrezna akreditacija, na kar opozarja v Poročilu za leto 2007 tudi Varuh človekovih pravic (na strani 143). V tem poročilu je zapisano, da ni nihče zaprosil za akreditacijo za trajne meritve. Torej ne drži ugotovitev upravnega organa, da

- imajo izvajalci vsa pooblastila (kot navaja v sklepu o zavrnitvi dokaznega predloga za okoljskega izvedenca), ker jih nimajo, pa njihove meritve (tudi iz tega razloga) ne morejo biti verodostojne. Upravni organ na meritve ne bi smel opreti odločbe, ker jo je, je podana bistvena kršitev določb postopka ter zmotno ugotovljeno dejansko stanje. Še več, upravljavec ni zadostil zahtevam zakona (ZVO-1) in bi bilo treba njegov zahtevek zavrniti.
5. V zvezi s točko 3.1.1. izreka pritožnik navaja naslednje: a) Kot dodatek surovini se dovoljuje valjarniška škaja. Kljub že predloženim dokazom o obstoječih problemih upravljavca z notranjim kroženjem talija v peči in velikim emisijam v zrak, gre za ponovno nepopolno ugotovljeno dejansko stanje tako v procesu kot v okolju in posledično napako v odločitvi, ki omogoča vnos še dodatnih količin talija v proces in s tem v emisije.
 6. Naslovni organ je odobril uporabo oblog in materialov, odpornih proti ognju kot dodatek v mlinu surovin, ne da bi v nadaljevanju odgovoril na že zastavljeno vprašanje, ali gre v tem primeru tudi za azbest ali ne. Glede na to, da gre za lastne odpadke upravljavca, ki se že vsa leta obdelujejo v upravljavčevi peči, bi sestava teh odpadkov naslovnemu organu že morala biti poznana. Glede na navedbe iz točke 3.1.4 (da mora upravljavec zagotoviti izdelavo analiz tega odpadka), se ponovno izkazuje, da je odločba izdana preuranjeno, ne da bi upravni organ ugotovil odločilno dejansko stanje (bistvena kršitev po 7. točki 2. odstavka 237. člena ZUP).
 7. Z dovoljenjem za uničenje odpadnih gum v cementarniški peči, naslovni organ ne krši le načela preventive po slovenskih predpisih ampak tudi določbe Strategije skupnosti za ravnanje z odpadki, ki daje prednost preprečevanju odpadkov, sledijo ponovna uporaba in predelava in šele na koncu varno odstranjevanje odpadkov. S tem je zmotno uporabilo materialno pravo.
 8. V točki 3.2.3. izreka upravni organ upravljavcu dovoljuje sežigati odpadke iz Preglednic 10 in 11 v skupni količini največ 32.700 ton na leto. Uredba o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic odpadkov in pri sosežigu odpadkov v 7. členu obravnava situacijo, ko je več kot 40 % pridobljene toplote posledica sosežiga odpadkov. Upravljavec v postopku navaja, da bo imel samo 35 % energije iz sosežiga. V nasprotnem primeru namreč zanj ne veljajo odmiki po 6. členu omenjene uredbe pač pa 5. člen. Naslovni organ % pridobljene toplote iz odpadkov ni omenjal, niti niso omenjeni morebitni preračuni niti ni podal nobene utemeljitve za uporabo 6. člena omenjene uredbe. Prav tako ni nikjer v postopku razvidno, kako se bo kontroliral % toplote, pridobljene na račun odpadkov. Upravni organ bi moral pri odločanju ravnati tudi preventivno, to pomeni preveriti končne učinke. Ker o teh pomembnih dejstvih nima določb, je podana bistvena kršitev določb postopka po 7. točki 2. odstavka 237. člena ZUP.
 9. Po točki 3.2.4. izreka mora upravljavec preverjanje odpadkov izvajati v skladu s Programom preverjanja istovetnosti odpadkov. Dnevno se bo v peč doziralo okoli

- 200 ton različnih odpadkov. Kapacitete silosov za posamezne odpadke so relativno majhne, zato je z vidika dnevnega pretoka odpadkov in kapacitete njihovega skladiščenja praktično nemogoče sprotno analiziranje vseh odpadkov pred vstopom v peč. Upravni organ je torej odredil ukrep, ki ga ni mogoče kontrolirati. Takšna odločitev je zato nelegitima in pomeni zlorabo pristojnosti.
10. Plan vzorčenja in izvedbe analiz odpadkov v Preglednici 12 ni jasen. Ni razvidno in ni razlogov o tem, ali bodo vzorčenja in izvedbe analiz odpadkov izvajani pri vsaki pošiljki ali enkrat tedensko ter koliko pošiljk bo tedensko. Odločbe tako ni možno preizkusiti, zato je podana bistvena kršitev določb postopka po 7. točki 2. odstavka 237. člena ZUP.
 11. Preglednica 13 potrjuje vnos velikih količin težkih kovin v proces. Ob tem ponovno pritožnik ponovno izpostavlja upravičen dvom v ažurnost analiz odpadkov pred vstopom v peč. Z vidika specifikacije rotacijskih peči je še posebej zaskrbljujoč velik dodatno dovoljen vnos živega srebra in talija. Upravljavca ima namreč že brez sosežiga odpadkov velike emisije obeh kovin, na kar je pritožnik naslovni organ tudi večkrat opozoril. Povišane vrednosti talija v Trbovljah ugotavlja tudi ARSO v poročilu *Opredelitev virov delcev PM10 v Sloveniji*. Z odločitvijo je upravni organ posegel v ustavno pravico pritožnika do varnosti in do zdravega življenjskega okolja, kljub objektivnim podatkom o povišanju vrednosti je sledil analizam. Ker je imel na razpolago celo svoje poročilo, bi zato moral pred odločitvijo razjasniti sporno vprašanje glede vnosa težkih kovin v proces, ker tega ni storil, je dejansko stanje ostalo nepopolno ugotovljeno.
 12. Preglednica 13 dovoljuje manj kot 1% organsko vezanega klora v plastiki, olju in gumah. Odločba v točki 2.2.4 določa, da se mora temperatura plina, ki nastane zaradi sosežiga odpadkov, vsaj za 2 sekundi dvigniti na temperaturo najmanj 850°C. Direktiva 2000/76/Ec v 6. členu pravi: »če se sosežigajo nevarni odpadki, ki vsebujejo več kot 1% halogeniranih organskih snovi, izraženih kot klor, je treba temperaturo dvigniti na 1100°C«. Postavlja se vprašanje analitske metode (bo pod oznako «organsko vezani klor» zaznan samo klor ali tudi drugi halogeni, če ne, kakšen bo dejanski odstotek halogeniranih organskih snovi v odpadkih, ki bodo vstopali v proces?). Tega se odločba ne dotika, kar predstavlja veliko tveganje za okolje in ogroža ustavno pravico iz 72. člena U RS. Predstavlja pa tudi zmotno uporabo materialnega prava, saj je upravni organ odločil v nasprotju z direktivo.
 13. Z vnosom plastike, gum in odpadnih olj se bo v rotacijski peči močno povečala vsebnost klora, kar bo v procesu ohlajanja dimnih plinov neposredno vodilo v tvorbo dodatnih količin dioksinov in furanov. Te pa cementarna že danes emitira v velikih količinah. Postavljene koncentracijske mejne vrednosti pri tolikšnih volumskih pretokih odpadnih plinov so namreč (kar je pritožnik pred upravnim organom že navajal) z vidika varovanja okolja in zdravja neuporabne. Pomembne so količine strupov, ki na časovno enoto pridejo v zaprte zasavske doline. Prav tako naslovni organ v nobenem delu odločbe ne upošteva, niti ne navaja dejstva, da so v neposredni okolici upravljavca še drugi veliki onesnaževalci, ki v isto

okolje sproščajo tako težke kovine kot tudi dioksine in druge organske strupe. Gre za pomembne okoliščine in je dejansko stanje ostalo nepopolno ugotovljeno.

14. V točki 3.2.18 izreka odločba govori o ostankih sosežiganja odpadkov. V dosedanjem postopku je bilo ugotovljeno, da ostankov sosežiga ni. Gre za nasprotje med razlogi, zato je odločba, ki je ni mogoče preizkusiti v tem delu, obremenjena z bistveno kršitvijo določb postopka (7.točka 2.odstavka 237.člena ZUP).
15. MOP je z odločbo št. 35607-23/2008-3 odpravil prvotno odločbo in zadevo vrnil naslovnemu organu v ponovni postopek in odločanje z napotilom, da mora naslovni organ v ponovnem postopku med drugim ugotoviti »ali predmetna naprava ne presega mejnih vrednosti emisije snovi v zrak po Uredbi o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja« ...in »z ugotovitvami seznaniti stranske udeležence v postopku in jim dati možnost, da se izjasnijo o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za odločitev o zadevi«. Naslovni organ v ponovnem postopku stranskemu udeležencu ni podal svoje ugotovitve glede preseganj mejnih vrednosti in jo dal v diskusijo. S tem je naslovni organ kršil napotilo MOP za nadaljevanje postopka. Tudi v odločbi z dne 23.7.2009 ARSO ne upošteva napotila MOP z dne 9.7.2009. Poleg tega krši načelo zaslišanja stranke (1.odstavek 9.člena ZUP), ker se stranski udeleženec ni imel možnosti izjaviti o okoliščinah, ki so pomembne za odločbo. Po 3.odstavku 9.člena ZUP pa v tem primeru na ta dejstva odločbe ne sme opreti. Torej je kršil navedeno določbo.
16. Na strani 47 odločbe je navedeno, da ima surovinska mešanica pred vstopom v peč temperaturo okrog 800⁰C. Pojem okrog je zelo ohlapen. Predpis zahteva temperaturo pri vstopu najmanj 875⁰C. Noben predpis upravnemu organu ne daje pooblastila, da določa približne vrednosti. Upravni organ je zato materialno pravo zmotno uporabil.
17. Na strani 48 (šesti odstavek) upravni organ obrazlaga dogrevanje plinov na izpustu iz pralnika z vročimi plini iz hladilca klinkerja. Ni jasno, kje je merilno mesto Z1. V postopku pred organom prve stopnje je pritožnik že navajal, da niso znane točne lokacije merilnikov, kar onemogoča presojo meritev. Lokacije merilnikov so odločilnega pomena za verodostojnost meritev, ker upravni organ ni določil pogojev in odločba nima razlogov, je podana bistvena kršitev določb postopka (7.točka 2.odstavka 237.člena ZUP).
18. Odločba razlaga, da se namerava odpadek s klasifikacijsko številko 16 11 06 (obloge in materiali odporni proti ognju iz nemetalurških procesov) dodajati v mlin surovin, ob tem, da ni pojasnjen nadzor nad vsebnostjo azbesta v njih. Azbest je škodljiva snov, zato bi odločba tudi o tem morala imeti razloge.
19. Na strani 51 upravni organ citira Uredbo o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega: »... Dopustne vrednosti emisij morajo biti strožje od vrednosti, dosegljivih z uporabo najboljših razpoložljivih

tehnik ali predpisanih mejnih vrednosti, če je to potrebno zaradi doseganja predpisanih standardov kakovosti okolja..«. Tudi v zvezi s tem naslovni organ ni upošteval velike obstoječe onesnaženosti okolja v Zasavju, ki že brez vnosa dodatnih problematičnih tehnologij, predpisanih okoljskih standardov ne dosega. Ta določba uredbe je torej dodatni argument, da je celokupna problematika onesnaženja v Zasavju odločilna okoliščina v tej zadevi, s čimer pa se upravni organ ni ukvarjal, kljub številnim dokaznim predlogom stranskega udeleženca ni izvedel nobenega dokaza. Odločba torej nima razlogov o odločilnem dejstvu, zato je ni mogoče preizkusiti in je obremenjena z bistveno kršitvijo določb postopka (7.točka 2.odstavka 237.člena ZUP).

20. V poglavju IV. upravni organ obrazlaga, da so mejne vrednosti za izpuste iz hladilnika klinkerja določene na podlagi Uredbe o emisiji snovi v zrak iz naprav za pridobivanje cementa. Upravni organ sam omenja ostanke sežiga odpadkov (3.2.18), ki bodo skupaj s klinkerjem v hladilniku klinkerja, kar predstavlja zmotno uporabo materialnega prava.

Naslovni organ nadalje obrazloži, da so mejne vrednosti za izpuste iz mlina cementa določene na podlagi Uredbe o emisiji snovi v zrak iz naprav za pridobivanje cementa. Torej se bodo skupaj s cementom in ostanki sežiga odpadkov (3.2.18) v mlinu cementa mleli tudi pepel, žindra, kotlovski prah, elektrofiltrski pepel iz kurilnih naprav na premog in pa sadra. Glede na to upravni organ ni odločil pravilno in gre za zmotno uporabo materialnega prava.

21. Na strani 56 upravni organ v 3. odstavku ugotavlja, da *»iz predloženih poročil glede emisije v zrak izhaja, da predpisane mejne vrednosti emisij snovi v zrak niso prekoračene«.* Pritožnik je takšne navedbe med postopkom pa tudi v tej pritožbi prerekal in izpodbijal.
22. Na strani 58 je v drugem odstavku navedeno, da upravljavec do sedaj odpadkov še ni uporabljal kot kurivo. Upravljavec je odpadke že sežigal, za kar so številna dokazila, o tem so pisali mediji (dnevni DELO v člankih z dne 22.4.2009, 13.6.2009, 25.7.2009). Zato je takšna trditev naslovnega organa neresnična in zavajajoča, še posebej, ker je sam podajal mnenja o tem, da je sosežig možen, ker je odločba izvršljiva.
23. V nadaljevanju na 58. strani odločbe naslovni organ obravnava doziranje in tehtanje odpadkov. Ni pa razvidno, ali je bila preverjena tudi usposobljenost in opremljenost upravljavca za izvajanje programa istovetnosti odpadkov ob prevzemu.
24. Uredba o sežiganju odpadkov (Ur. list RS št. 68/08) v 4. členu določa, da se okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje naprave za sosežig ali sežigalnice izda, če *»postopki in metode sosežiga odpadkov ne povzročajo čezmernih obremenitev okolja in negativnih vplivov na krajino«.* Raziskava *»Zdravje za Zasavje«* dokazuje, da že sedaj vplivi so, da jih je potrebno natančneje določiti in da je bila

- napaka naslovnega organa, da pred izdajo okoljevarstvenega dovoljenja v postopek ni vključil sodnega izvedenca zdravstvene (medicinske) stroke. Naslovni organ je z izdajo odločbe brez dejansko ugotovljenega stanja trenutnih obremenitev okolja in brez študije, ki bi že omenjeno Evropsko direktivo ter določbe 4. člena Uredbe o sežiganju odpadkov.
25. Na straneh 62 in 63 naslovni organ navaja reference za svojo odločitev. Pri tem ni bilo upoštevano zatečeno stanje obremenitev okolja s težkimi kovinami, niti predvidevanje za obremenitve z neznanimi kemičnimi spojinami, ki bodo nastajale pri sežiganju, niti ni bilo upoštevano, da zaradi fotokemičnih procesov v ozračju neprevetrenih dolin Zasavja lahko nastajajo kemične substance, ki jim sedaj še ne vemo imena, niti ne poznamo posledic, ki jih bodo puščale na živih organizmih. Pritožnik ponovno uveljavlja svojo pravico do osebnega dostojanstva in varnosti ter do zdravega življenjskega okolja.
26. Odločba kljub temu, da objekt uvršča tudi med naprave za predelavo in odstranjevanje nevarnih odpadkov, med dejavniki, pomembnimi za odločanje v postopku ne omenja Referenčnega dokumenta o najboljših razpoložljivih tehnikah za industrijo obdelave odpadkov (Reference Document on BAT for Waste Treatment Industries, izdan avgusta 2006), iz česar pritožnik sklepa, da določbe tega dokumenta na odločanje v postopku niso vplivale, pa bi morale. Zato je zmotno uporabljeno materialno pravo.
27. V odločbi tudi ni upoštevan Referenčni dokument o najboljših razpoložljivih tehnikah za sežiganje odpadkov (Reference Document on BAT for Waste Incineration, izdan avgusta 2006), iz česar pritožnik sklepa, da tudi določbe tega dokumenta na odločanje v postopku niso vplivale, pa bi morale, in je torej materialno pravo zmotno uporabljeno.
28. Na strani 63 naslovni organ ugotavlja, da naprava *»pri uporabi premoga, petrolkoksa in ekstra lahkega kurilnega olja kot gorivo za obratovanje ne presega mejnih vrednosti emisij snovi v zrak za naprave za proizvodnjo cementa«*. Odločba ne obravnava zgolj in samo proizvodnje cementa, zato gre pri sklicevanju na te mejne vrednosti za zavajanje. Odločba napravo obravnava ob predpostavki, da bo sežigala odpadke, kar pomeni, da bodo zanjo veljale drugačne mejne vrednosti, ki pa jih že danes presega. Zaradi dodajanja odpadkov v peč se bodo emisije le še povečale. Gre torej za zmotno ugotovljeno dejansko stanje.
29. Na strani 65 je navedeno, da *»peč deluje kontinuirano, zato je med običajnim obratovanjem naprave s polno obremenitvijo zagotovljeno enakomerno obratovanje ...«*. V postopku ni bilo ugotovljeno, kako pogosto prihaja do izpadov filtrov v napravah upravljavca, kako dolgo ti izpadi trajajo, zato ni jasno, za kako redno nastopajoča obratovalna stanja z nihajočimi emisijami gre. Izpade filtrov so že večkrat priznali sami predstavniki upravljavca (za leto 2003 so priznali 200 izpadov filtrov, vir: Delo, 16. 9. 2004), nanje vseskozi opozarjajo različni očividci, kar je naslovnemu organu in Inšpektoratu RS za okolje in

prostor znano, in nenazadnje, nanje opozarjajo imisijske meritve na mobilni imisijski postaji na Ravenski vasi v zaselku Zelena trava, na kar je pritožnik v postopku že opozoril. Da gre pri izpadih filtrov za obratovalno stanje z zelo nihajočimi emisijami, ki bistveno spremenijo sliko emisij snovi v zrak, njihovo koncentracijo in masne pretoke, so pokazale občasne meritve emisij v zrak iz naprav upravljavca leta 2002, ko so bile edinkrat izmerjene emisije v času izpada filtra in se je pokazalo, da so na primer v tem času emisije težkih kovin za nekaj stokrat večje kot v času delovanja filtra. S tem, ko naslovni organ v postopku ni ugotovil pogostosti izpadov filtrov, njihovega rednega ali izrednega nastopanja ter njihovega trajanja, ampak jih je brez kakršnih koli strokovnih podlag uvrstil v kategorijo požarov ali drugih nesreč, je povsem zanemaril načelo previdnosti. Še več, gre za pristranskost v korist upravljavca ter v škodo stranskega udeleženca.

30. Na strani 66 v odstavku, ki se nadaljuje s prejšnje strani, naslovni organ zapiše, da je *»pri pregledu poročil o meritvah, ki so bila predložena vlogi ugotovil, da je v poročilih o meritvah navedeno stanje obratovanje vira, ki ustreza zahtevam 10. člena Pravilnika o prvih meritvah...«*. Ta pa predpisuje, da je treba meritve izvesti v času, ko je vir onesnaževanja v obratovalnem stanju največjega obremenjevanja okolja. Da temu ni tako, je bil naslovni organ že opozorjen v dopisu decembra 2008 pri pripombah na analize surovin. Kljub temu naslovni organ zmotno ugotavlja skladnost meritev z določbami omenjenega pravilnika, torej zmotno ugotavlja dejansko stanje in zmotno uporablja pravilnik.

Da občasne meritve emisij iz naprav onesnaževalca niso opravljene v času največjega obremenjevanja okolja, pa dokazuje primerjava podatkov o emisijah, ki so pridobljeni z občasnimi meritvami, s podatki o emisijah, ki so pridobljeni s trajnimi meritvami. Tako so na primer podatki o letnih emisijah prahu za obdobje 2002–2006, pridobljeni na podlagi občasnih meritev emisij in te so za posamezna leta dale naslednje vrednosti letnih emisij prahu (uradno objavljeni podatki letnih emisij iz naprav upravljavca): leta 2002 26,913 ton, leta 2003 29,339 ton, leta 2004 9,203 ton, leta 2005 6,852 ton in leta 2006 22,270 ton. Maja 2007 pa je upravljavec začel opravljati trajne meritve emisij, ki zajemajo tudi trajne meritve prahu, in pokazalo se je, da je bilo zgolj v obdobju od maja do decembra 2007 samo iz peči upravljavca emitiranih 28,270 ton prahu, ekstrapolacija za celo leto 2007 (upoštevaje remont, ko upravljavec ni obratoval) pa prinese okrog 40 ton prahu. Vse to kljub dejstvu, da je v tem času (za razliko od obdobja 2002–2006) delovala razžvepljevalna naprava, ki naj bi po zagotovilih upravljavca delno znižala tudi emisije prahu. Če bi občasne meritve emisij zajele obratovanje stanje največjega obremenjevanja okolja, potem bi te meritve morale pokazati večje emisije kot so jih pokazale trajne meritve. Tako pa se dogaja nasprotno; trajne meritve so pokazale bistveno (celo nekajkrat) večje emisije, kot so jih kadarkoli kazale občasne meritve (razlika med letoma 2005 in 2007, ob upoštevanju letnih vrednosti, je celo več kot 500 %). Te okoliščine, na katere je naslovni organ bil opozorjen, bi moral upoštevati in razjasniti, ko se je skliceval na meritve. Dejansko stanje je tako ostalo vsaj nepopolno, če ne zmotno ugotovljeno.

31. Uredba o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic odpadkov in pri sosežigu odpadkov določa: »*Obstoječa naprava za sosežig je naprava, ki obratuje na dan uveljavitve te uredbe skladno s predpisi kot naprava za sosežig ali je bilo pred uveljavitvijo te uredbe pridobljeno gradbeno dovoljenja za rekonstrukcijo naprave zaradi sosežiga odpadkov*«. Postavlja se utemeljen dvom, ali ni bila z izdajo okoljevarstvenega dovoljenja za proizvodnjo cementa (brez zagotovljene udeležbe prizadete javnosti) legalizirana so-sežigalnica. Ponoviti je treba, da upravljavec gradbenih dovoljenj za vse objekte, potrebne za sosežig odpadkov, nima. Upravljavec je tako po načelu in fraudem legis agere upravljavcu omogočil delovanje. Ker pa je omogočil delovanje, ne da bi za to obstajali legalni pogoji, je kršil materialno pravo, poleg tega je ravnal nedopustno, saj upravljavec nima dovoljenja za naprave, v katerih bi izvajal dejavnost (oziroma jo nezakonito že izvaja).

Poleg tega 3. člen zgoraj navedene uredbe zahteva pomožni gorilnik, iz odločbe pa ni razvidno, ali je naslovni organ preveril, ali upravljavec tak pomožni gorilnik ima. Tudi v tem delu je za uporabo materialnega prava odločilno dejansko stanje ostalo neugotovljeno.

S tem je pritožba utemeljena.

Grosuplje, dne 31.7.2009

UROŠ MACERL